

**PETŐCZ
ANDRÁS**

FULDOKOLVA

nincs semmi levegő.
nincs oxigén a kövér test alatt,
ahogy nyom, ahogy nyomul,
nincs semmi oxigén.

fáj – és ez szinte lényegtelen.
nem látni ki alóla, győztesen tornyosul
a magasban – magáévá teszi, préseli össze
az áldozatot: nyomja és préseli.

nagy család, együtt, mindannyian.
mindenki hallgat, sok-sok hallgatás
mindenfelé, lesütött tekintetek
és csend – a süketek csendje.

mindenkit abuzál, újra és újra.
közben meg – beszél, nem hagy
szóhoz jutni senkit. elmondja,
mindez mennyire jó.

ígér és fenyeget – elhiteti,
hogy nélküle semmik és senkik
azok, akik alatta, akiket maga
alá gyúr – mindenki, aki itt.

világnyi fuldoklás, országos
levegő után kapkodás, semmi
több, nem is kevesebb – csak
ő, az erőszaktevő boldog.

mindezt már nem lehet. ha
fel is szabadul a kövér test
alól az áldozat, fuldoklása
itt marad, örökre.

JÓNÁS TAMÁS

ÖNVÉDELEM

Lassan-lassan elfelejtelek.
Nem tudom például a neved.
Hány éves lehetsz, az is titok.
Nem találok már a birtokot,
éveken át ahol laktatok.
Rám szólsz, és én feléd baktatok.
Zengő hangod sincsen már velem.
Szoknyád és hajad is színtelen.
Testtartásod megtört, egyenes?
Mint a túlfaragott ceruzának,
végül már csak szűrős hegye lesz:
nem maradt utánad, csak a bánat.

Nem panaszkodtam rólad soha,
szép, szerethetetlen mostoha.
Eltűnt már rólam kezéd nyoma.
Múlt a múlt: nincsen bújnód hova.
Szótt jövőmben nem lehet helyed.
Nem fest újra már emlékezet.
Mással is talán, mit énvelem:
mit műveltél, már nem érdekel.
Rettegés és halálfélelem,
maradt belőled mégis valami,
tőled van, de nem marad velem:
hisz el fogom magam pusztítani.

A TRAUMA MINT TRAUMA

Milyen érdekes jelenség, hogy közhelyesen a boldogságot szeretjük emlegetni, mint amihez mindenkinek joga van, mégis úgy tűnik, a trauma az, ami mindannyiunk közös nevezője. A boldogságainkat féltve megőrizzük magunknak, a sebeseinket azonban előszeretettel mutogatjuk. De ez nem véletlen: a modern ember jobban megérti magát egy tragikus hős drámájában, mint egy romkom cukormázában. Ha tehát minden élet egyfajta történet, akkor abban a traumák nemcsak fordulópontok, hanem gyakran karakterformáló pillanatok

is. De vajon mit árul el a társadalomról, ha a trauma elbeszélése maga is konfliktussá válik? Miért lett a trauma megírása egyszerre terápia, művészet és néha üzlet is?

A traumairás jelentősége abban rejlik, hogy egyre gyakoribbak a személyes beszámolók traumatikus eseményekről, amelyek bár nem mindig irodalmi igényességűek, társadalmilag fontos folyamatokat mutatnak meg egyéni történeteken keresztül. Ezek a beszámolók nem feltétlenül alkalmasak irodalmi alkotásokként való befogadásra, de értékük abban áll, hogy lehetőséget adnak az egyénnek a trauma megélésére és feldolgozására, miközben a társadalomnak betekintést nyújtanak a traumák sokféleségébe és hatásaiba.

Maga az írás folyamata is kihívásokkal teli: az emlékezés, az újraélés és a megfogalmazás nemcsak a trauma ismételt átélését követeli meg, hanem a szerkesztés és az írásmunka is megerőltető, különösen azok számára, akik korábban nem foglalkoztak irodalommal. Ezért nemcsak a témák súlyát, hanem az új műnemben való alkotás erőfeszítéseit is érdemes értékelni.

Fontos azonban, hogy a személyes beszámolók ne kárhoztassák az irodalmi igényeséget csupán sokkoló tartalmuk miatt. Az irodalom esztétikai és szerkesztői szempontból magasabb követelményeket támaszt, míg a traumairás elsősorban a megértést és a gyógyulást szolgálja. A traumairás tehát nemcsak a múlt megírása, hanem a trauma erejének csökkentése is: egyfajta palimpszeszt, amelyben az emlékek fájdmát az írás folyamata írja felül, segítve az egyént a feldolgozásban és gyógyulásban. Ez a folyamat nemcsak terápiás, hanem társadalmi szinten is jelentős, hiszen a személyes történetek révén a közösség is tanújává válhat a traumák valóságának, és releváns reakciókat indíthat el, amelyek az író gyógyulását is támogatják.

Gyakran hallhatunk kifogásokat, hogy a traumairás személyes történetei nem fiktívek, és ezáltal a nagy, közös fikciók, az epikus, társadalmi léptékű elbeszélések kiveszőben vannak. Szerintem jobb ezt úgy tudni, hogy az egyéni narratívák is tartalmaznak fikatív elemeket, hiszen nincs teljesen objektív elbeszélés. Ezeknek a kritikáknak a hátterében gyakran az a hiányérzet áll, hogy a prózai írások ne az egyéni, szubjektív élményekre fókuszáljanak, hanem a társadalom szélesebb rétegeit érintő, „nagy” történeteket helyezték előtérbe. Pedig az egyéni elbeszélések ugyanolyan széles közönséget érinthetnek, csak nem monolit tömbként, hanem elszórt kis szigetek formájában, amelyek együtt mégis átfogó társadalmi képet alkotnak. A technológiai fejlődés és a közösségi élmények átalakulása miatt a nagy narratívák helyét sokszínű, fragmentált, személyes beszámolók veszik át.

Nincs fikciós mű szubjektív alakítás nélkül, és nincs személyes történet sem fikciós technikák alkalmazása nélkül: mindkét írásfolyamat ugyanazokat a szerkesztési, stilisztikai és narratív eszközöket igényli. A történetmesélés lényege a valóság szubjektív formába öntése, a tapasztalat poétikai megjelenítése. Így a fikció és a személyes beszámoló közötti határvonal elmosódik, és a prózai írások egyszerre szolgálják a társadalmi közmegegyezésen alapuló nagy történeteket és az egyéni, fragmentált élményeket, melyek által a társadalmi valóság sokrétűsége bontakozik ki. Ez a változás nem a fikció hanyatlása, hanem átalakulása a modern társadalmi és technológiai környezetben.

Számomra különösen fontosak az egyéni hangok és történetek: ezek segítségével „ismerkedem”. Más emberek, mikrovilágok bejáratai ezek az írások. Előfordul persze, hogy az olvasmányélményemet zavarja a szerkesztetlen, suta mondatok sora, de ezt inkább a kiadói

hanyagságnak és a traumapornóval házaló, kapitalista profitéhség működésének tudom be. Az ilyen tartalmak sokszor nem a szerző személyes fejlődését vagy a közösségi gyógyulást szolgálják, hanem a sokkoló részletek látványos tálalásával kívánnak gyors profitot termelni. Ez azonban épp azokat az értékeket torzítja, amelyek a traumairás lényegét képezik: az őszinte önreflexiót, a megértésre és párbeszédre való törekvést.

Mégis, ezek az egyéni narratívák – bármilyen formában jelenjenek is meg – értéket hordoznak, mert segítenek megérteni, hogy a trauma univerzális, ám rendkívül személyes jelenség. Ahogyan az írók szavakba öntik tapasztalataikat, az olvasók számára is lehetőséget teremtenek saját sebeikkel szembenézni vagy empátiát gyakorolni. Az ilyen írások társadalmi tükröt is tartanak: megmutatják, hogyan működik egy közösség, hogyan bántik az egyénnel, és milyen új traumákat generál vagy örökít tovább.

A probléma szerintem nem a traumairások gyarapodó, sőt talán túlságosan is gyarapodó számával van, hanem az olvasói fogadtatás módjával. A legzavaróbb a teljes empátiahány, mely gyakran azzal a sommás véleménnyel párosul, hogy „ideje túltenni magunkat rajta”, pszichiáterhez kell fordulni, és az élet megy tovább. Nem ritka az áldozathibáztatás sem, ez nemcsak bántó, hanem mélyen frusztráló: arra ösztönzi az egyént, hogy nyomja el „rossznak” bélyegzett élményeit, hiszen – ahogy sokan mondják – mindenki átél kisebb-nagyobb traumákat, mégsem panaszkodik folyton, meg aztán az irodalomnak „nemesebb” küldetése van. Értem, amit sugallni akarnak: az irodalom képes a szépség, az igazság és a közös élmény kifejezésére, és nem minden olvasó vágyik terápiás szövegre. Ugyanakkor zavar, hogy az effajta „követelések” mögött gyakran elfojtott érzelmek és meg nem oldott traumák miatti érzéketlenség rejtőzik, tükrözve a véleményformálók saját, belső konfliktusait.

Még inkább provokatív, hogy ugyanazok, akik az egyéni traumák írásbeli feldolgozását elutasítják, a közös traumák felett szigorúan őrködnek. A Trianon-trauma például sokak szemében szentély, ahol tilos eltérni a hivatalos narratívától. Ez az ellentmondás jól mutatja, hogy nem maga a traumairás a probléma, hanem az, ahogyan egyesek a traumák megosztását előítéleteik és elfojtásaik szűrőjén keresztül értelmezik.

Egyetlen olyan élményről sem tudok, amely végeredményben ne trauma lenne: a boldogságot alig különbözteti meg valami a depressziótól, ha a neurotranszmitterek működését nézzük. Az agyi kémiai folyamatok szintjén a dopamin, a szerotonin, az endorfinok és a kortizol egyaránt szerepet játszanak a pozitív és negatív érzelmek kódolásában. A boldogságélmény tulajdonképpen a jutalmazási rendszer aktiválódása, de az endorfinok fájdalomcsillapító hatása miatt paradox módon a fájdalom is okozhat örömet. Ez ad magyarázatot arra, hogy a súlyosan bántalmazottak miért érezhetnek örömet traumáik újraélésében: az intenzív érzelmi ingerek intenzíven aktiválják a dopaminrendszert, és az endorfinok felszabadulása „megnyugtató” hatású lehet a túlélés során megtanult túlélési mechanizmusokból fakadóan. Hasonló jelenség bontakozik ki a társadalmi traumák, botrányok újraélésekor is, ahol a „fájdalomtudomány” beavatottjainak érzése és a kitüntettség élménye ugyancsak aktiválhatja az agy jutalmazási rendszerét.

A traumairodalom vizsgálata nem választható el a pszichológia, a szociológia és a narratív elméletek eredményeitől. A pszichológiai kutatások szerint a trauma élménye gyakran töredezett emlékezetet hagy maga után, amely nyelvileg nehezen megfogalmazható. És ezeknek a réseknek az elfedéséhez vagy kitöltéséhez igenis valódi fikciós technikák szükségesek. Az irodalomnak ezért különleges szerepe van a trauma feldolgozásában: fragmentált

narráció, több szempontúság és időbeli ugrások segítségével tükrözi a traumatikus élmény szétesettségét. Az, hogy ezeket a folyamatokat ki és mennyire képes rutinosan és kreatívan kezelni, már releváns, esetenként számonkérhető irodalmi minőségeket eredményez.

A trauma generációkon át öröklődik, amikor a túlélők fájdalmai tovább élnek leszármazottaikban is. Ezt a jelenséget számos mű tematizálja, rámutatva, hogy a múlt sebei nem gyógyulnak be automatikusan, hanem folyamatosan hatnak a jelenre és a jövőre. A kollektív traumák – legyenek azok történelmi események, mint a holokauszt, a trianoni békediktátum vagy az 1956-os forradalom – a nemzeti identitás és a közösségi emlékezet meghatározó elemei.

A traumairodalom nemcsak a múlt feldolgozását szolgálja, hanem aktív szerepet vállal a társadalmi párbeszédben is. Azáltal, hogy feltárja a tabuként kezelt, elhallgatott vagy elfeledett traumákat, hozzájárul a társadalmi igazságosság és az empátia kialakulásához. A traumatikus élmények irodalmi megjelenítése lehetőséget teremt a megértésre, a megbékélésre és a közös emlékezésre, amely nélkülözhetetlen a társadalmi kohézióhoz.

Hadd említsek egy személyes példát. A *Kívülálló* című regényem (2023) megírásakor a harmincas éveim traumáira fókuszáltam, és szándékosan alkalmaztam egy *performatív írástechnikát*: a szöveg nem csupán elmesél, hanem metaszinten olyan érzelmi reakciókat provokál az olvasóban, amelyekkel a főhős is küzd a regényben. Olyan ez, mintha prózában ugyanazt a dramaturgiát és hangulatot teremtenénk meg, amit a zenében vagy a filmben megszokott emocionális csúcspontoknál tapasztalunk, csak itt „csendesnek” vélt mondatok viszik át az impulzust.

A fogadtatás számomra csalódás volt: alig akadt 1-2 olvasó, aki felfogta a technika lényegét, többségük inkább primer, direkt olvasattal reagált. Kritizálták a szereplő viselkedését, javasolták, hogyan „lépjen túl” a traumáin, és engem is privát üzenetekben láttak el tanácsokkal. Ez a gyakorlat számomra rossz olvasási módszer: figyelmen kívül hagyja a performatív réteget, és egyszerű útmutatássá silányítja a trauma komplex élményét, az alkotás szándékos metahatását. Nem zárom persze ki a lehetőségét, hogy mindezzel tudat alatt számoltam. És talán valójában újra akartam élni a kizártság és mellőzöttség érzését – immár az olvasóktól elszenvedve.

A trauma – különösen, ha társadalmi tabukból tör elő, vagy lerombolja az addig hitt rendet – önmagában is traumatizálhatja a befogadót, ahogy azt az esszém címében is jeleztem. Az irodalom feladata azonban éppen az, hogy meglepetést okozva kizökkentse a megszokottból és végül a katarzis felé terelje az olvasót.

KOPRIVA
NIKOLETT

VARÁZSLÓK

I. (Kezdetben)

Kezdetben teremtette az eget és a földet.
A föld puszta volt, és üres,
és lelke lebegett a vizek fölött.
Szólt, *legyen sötétség*, és lett sötétség.
És látta, hogy a sötétség jó, ezért elválasztotta a
világosságtól. És az égboltra sárcsillagokat
függesztett, és belsejüket hamis fénnel töltötte.

És este lett és reggel. Tövises bokrokat,
korhadó fákat varázsolt, hegyes ágai
sebeztek az eget. És a világot üvegcsontú
élőlényekkel népesítette fajtájuk szerint.
Azután megalkotta az embert
saját képmására, férfinak és nőnek alkotta őket.
És szólt: *legyetek termékenyek, és szaporodjatok*.
És kezükbe adta a vésőt, hogy az erős képmására
faragja a gyengét.
És este lett és reggel, és látta,
nagyon jó mindaz, amit alkotott.

II. (Kacatok)

A varázslók műhelyei boldognak hitt udvarok.
Vésőik, tervrajzaik láthatatlanok.

A kiszűrődő hétfejűsárkány-ordításokat
visszakárognak a madarak.
Másnap a művek zölden, kéken, pirosan
ragyognak, hátukon megfejtésre váró, ősi mintázat.

Takargatják magukat az utcán,
váratlan pillanatokban szisszennek fel.
Dadognak, gyermekek az új testben,
amit varázslóiktól kaptak.

Lefaragott darabjaik útszélre dobott
kacatok. Álmaikat a szél lopja el,
fiatalságukat a fák (kérges bőrt,
százhusz év múltat adnak cserébe).

Azt mondják, a legtökéletesebb művek
madárrá változnak, amikor kivetik
magukat az ablakból.
Bőrükön kötelek hímzése.
Összeformnak a bortól izzadó, kék árokkal.

III. (Varázsló)

Kezdetben nem tudtam, hogy varázsló.
Erdőben élt, és nekem ígérte az erdőt.
Házát felhők szövetéből építette,
mennyezetén agyag-Hold gyúlt,
és sárcsillagok. A kérges bútorok alatt
hétfejű sárkányok, bortól hörgő
szörnyetegek rejtőztek.
Éjszaka kezét emeltek álmaimra.

Az erdő hegyes fáit megfojtották az
énekesmadarakat. Bokrai magzatpózban
álmodó boszorkányok. A hegyeket valaki
letörölte a láthatárról.
Homokot köpött a pusztára.

Amikor látni akartam, mi van
a kitépett hegyek helyén, elővette vésőjét,
kijátszotta őket belőlem.
És arcomat átrajzolta, és hangomat a
szélnek adta, és dadogni és hallgatni
tanított. A nehéz jégesők hónapjában aztán
magzatot faragott hasamba.

Legyen sötétség, mondta,
és lett sötétség.
És savas gödrökké változtak a csillagok.
És este lett és reggel, és ő látta,
nagyon jó mindaz,
amit megalkotott.

LÁZÁR
KINGA

AZON A NYÁRON MEGTALÁLJUK EGY KISVAD SZINTE HIBÁTLAN GERINCÉT,

*nyúl, róka vagy nyest,
egyikünk sem ért hozzá,
ahogy néha még a lombhullatók beazonosítása is túl bonyolultnak bizonyul,
nekünk, akikről azt mondják: semmit sem tudunk,
csak egyszerre mozogni, adott irányba szorosan tartani a tekintetünket,
főképp egymás felé, vagy mozdulatlan az aszfalttal egy vonalban.*

A délutáni forróságot a blokkok verik vissza. Sovány szerelmesek nyújtóznak a terasz fajanszán, három dologról eshet szó köztük:

1. ahová nem: mások őrlőfogait vizsgálni, idegen testek kipárolgásának keresztü-zébe, huzatos külterületre, előszobákban cipőt húzni.
2. ahová igen: ágyneműt cserélni (a fürjmintásat a kékre), fogat mosni (ketten), szekrényeket kipakolni (a télikabátokat a garázsba).
3. akivel: mindig csak egy vizespoharat feltölteni, egy tányérból enni a levest, a sajtot – soha nem teríteni egy harmadiknak.

*azon a nyáron gyakran láttuk őket:
a szőke és a barnára sült kétlábút, a soványt és a kócosat.
szinte félálomban járták a lankákat, ökölbe szorított vagy összekulcsolt kézzel – de ehhez egyikünk sem ért,
néha a szaguk beazonosítása is túl bonyolultnak bizonyult.*

A fenti kritériumok mentén a rét biztonságosnak tűnt. Még nem az *ahová igen* tartományába sorolható, de nem köszön vissza semmi az *ahová nem* komponensei közül. Mégis, amikor a moha közül kivillannak a csontok, az egyiküknek felfordul a gyomra. A hányingeren is osztoznak, mint a nadrágon, a csomagtartón és a fogkefén. Ami az egyikük testén végigvonul, annak át kell vándorolnia a másikéra is. Ha az egyik iszonyodik vagy elélvez, a másiknak törvényszerűen követnie kell. Nem létezhet semmi, aminek a közössé tétele bonyodalmat okozhat.

*a sovány haza akarja vinni – ezt hisszük mi, pedig mi mindig nagyon remegünk, ha csontjaink ujjak közé keverednek.
de a soványtól nem félünk – nekiadnánk azt a hibátlan gerincet,
sőt még többet: gombákat, ágakat, ürülék szagát, amit követve utánunk jöhet.
a sovány közülünk való – ezt hisszük mi, pedig mi mindig nagyon aggódunk, ha valaki ránk akar hasonlítani.*

A szabályok egyszerűek és kétszemélyesek. A büntetés azé, aki nem látja át az összefüggéseket. Az egyik meghánytatja a másikat, szitkozódik, kotródj vissza a kocsiba, minek akartál idejönni. Ami következhet: hosszas álldogálás az út és az árok között, szipogás, míg az egyikük megkívánja a síró másikat. Aztán a törvényszerűségek megbomlani látszanak: a combok, a nyak érintésére nem érkezik válasz.

*gyorsak vagyunk, izmosak és a mozgásunk tűpontos, de a tisztás közepén mindegyikünk lába gyökeret ver,
utánna gyakran gondolunk a soványra – mikor összenő mögöttünk a bozót fala, a fák között még sokáig elkísér a hang, ami annyira hasonlít a mieinkre.*

JUHÁSZ TIBOR

LÉPÉSSSEL HÁTRÉBB

Ha felidézem a történeteket, először
a morgás, a piszkosszürke bunda,
majd a bogáncsok jutnak eszembe,
és csak ez után a fémvödör.
Árpád, a mozgássérült nagypapa
mindig a kerti vécé deszkatákolmánya mellé
öntötte belőle a mosogatólét. Aztán a beszélgetés
a drogproblémákkal küzdő Attilával,
a család egyetlen kenyérkeresőjével
az udvaron, ahogy új melójáról,
a vagon takarításról mesél.
És akkor megint feltűnik Árpád.
„Rendesen vigyed azt a szart, papa,
nehogy összebasszál itten bennünket”,
mondja fenyegetően Attila, majd rám néz,
és mintha magyarázkodna, hozzáteszi,
„ez az egyetlen normális farmerom”.

Megjelenik a hatéves Norina is
– rohan a deszkatákolmánynál figyelő pulihoz –,
megcsúszik a sárban, reflexből Árpád
melegítőjébe kapaszkodik, az öreg elveszíti
egyensúlyát, deformált bal lábával,
amely egy üzemi balesetben roncsolódott szét
még a nyolcvanas évek elején, oldalra lép,
felordít, lendíti a vödört, az Norina felé tart,
kinyújtom a kezem, hogy elrántsam
a kislányt, de akkor meghallom a morgást,
és hátrálni kezdek. Fogalmam sincs,
mihez hasonlítsam a hangot,
a vödör és a koponya találkozásait,
erre nem emlékszem úgy,
mint a morgásra vagy Attila szentségelésére,
aki egyre csak szidja Árpádot,
de olyan indulattal, hogy félek,
meg fogja ütni. Ami Norinával
történik, abból egyikük sem
érezkel semmit, csak én látom,
ahogy szétnyílik a kislány arca,
és keveredik a könny, a mosogatólé,
a sár meg a vér. Hogy volt-e hangja
a sírásnak, nem tudom,
mert ezután már a kutyára
összpontosítottam, a bogáncsokat
bámultam, mintha az állat több
tucat buzogány fejét hordta volna
a testén, amelyeket a környékbeli
telkeken gyűjtött össze, hogy felfegyverkezve
rám rontson, akár egy betolakodóra.
Biztosan azt hitte, támadom
Norinát, vagy talán csak óvni
szeretett volna a kislánnyal együtt
engem is, távol tartani a családtól.
De ez csak most jut eszembe,
hónapokkal a történetek után,
mikor már tisztán látom azt is,
hogyan nem segíthetek.

HÁY JÁNOS

I regényrészlet I

A KARDIOLÓGUS

Ha majd ez lesz, meg az lesz. Soha nem álmodozom. Nem tudok olyanról gondolkodni, aminek nincs realitása. Nem vagyok egy lírai alkat. Nem is értem, miért írok verseket. A próza még csak-csak. A versírás valahogy olyan nevetséges. Egy bizonyos kor fölött olyan, mint társaságban turkálni az orrodát, vagy fingani. Mégsem illik. Vagy te tényleg ezt csinálod, mármint a verseket? De hát lehetne mást is csinálni!

Nem tudok arról gondolkodni, hogy mi lesz valamiből, ami már most is valami. Mondjuk mi lesz az anyukám házából, aminek még mindig az a legfőbb jellemzője, hogy az anyukám háza. Egyelőre megtartjuk, mert mi úgy akarunk csinálni, mintha még lenne. Persze nem vagyunk hülyék, pontosan tudjuk, hogy már nincs, és abból a házból pont a lényeg veszett el, mint (itt illene egy hasonlatot írni, mint a -ból a valami). Azt mondja valaki, hogy milyen jól át lehetne alakítani, és hol lehetne, mondjuk, medence meg szauna meg minden olyan különlegesség, amire ott aztán van bőven hely. Van négy szoba, egy nyári konyha, egy kamra, egy nagy istálló. És még az is a ház része, mert együtt van lecserepezve, ahol a takarmányt készítettük elő az állatoknak, ahol hordókban állt a búza meg a tritikálé egyidőben, meg ahol van a szecs kavágó. Mi az a szecs kavágó? De még persze van egy csomó szín is, ami fedett, meg pince is. A hatalmas udvarról, a kertről és a ház mögötti földről már nem is beszélve. Rengeteg a lehetőség. A szomszédban lakó hányaveti népek, akik a napi betevőt is alig tudják összekaparni, biztosan elcsodálkoznának a medencén meg a szaunán.

Aki mondja, az is tudja, hogy erre nincs lehetőség, de mégis mondja, és azt is mondja, mikor én nem mutattam érdeklődést, hogy milyen furcsa vagy, meg milyen gúnyos meg ironikus meg kedvetlen, semmi odaadás nincs bennem, és hogy nem tudok veled együtt álmodozni, és ez őt meg persze a kapcsolatunkat is megviseli.

Vannak olyanok, akik nem igénylik a megvalósítást, már a képzeletben megépített medencében is jól el tudnak úszkálni. Legalább nem kell átöltözni, mert gondolnak egyet, és máris fürdőrucciban vannak. Utána, ha kilubickolták magukat, átmennek a szaunába, ami különben a garázsban működik, ezt el is felejtettem mondani, hogy még az is van. Aztán egy hideg vizes átmenet után bevetik magukat a jakuzziba. Olyan jól érzik magukat, megpusztilják a szerelmüket, mert persze hogy együtt vannak, ki az a hülye, aki gondolatban nem azzal van, akit szeret. Utána meg összebújnak az ágyban, a felújított szobában. Marha jó ágy van, egy vagyombba került, de olyan rajta szeretkezni, hogy álom, a rugózása tudományos. Elérkeztünk az álom az álomban jelenethez. Azt hiszem, Az ember tragédiájában van ilyen.

Egyébként ez a része a történetnek végül is valóság volt, bár nem ott volt, ahol a felújított ágy állt, meg nem is olyan ágy, mint amit oda vásároltunk képzeletben, de elég jó ágy volt, és megtörtént az, aminek meg kellett történnie.

Azt azért nem lehet mondani, hogy az ágy határozza meg a tudatot, de azt igen, hogy az ágyban történő esemény határozza meg a tudatot, ha van egyáltalán tudata annak, aki az ágyban épp csinálja ezt a meghatározó műveletet. Valójában csak egy a cél, a tudat elvesztése, mert amikor ez megtörténik, akkor olyan, hogy része vagy a mindenségnek. Nem egy különálló létező, aki arról álmodozik, hogy mit csinál egy kis faluban az anyukájától megörökölt házból, hanem csak van, ahogyan a levegő van, ahogyan a semmi van.

Nem szeretném megírni azt, ami történik velem. Az történik velem, ami mindenkivel történik. Hogy mit mondott a kardiológus, és voltam kórházban, és volt olyan, hogy mentő, meg persze mindenféle vizsgálat, hogy olyan az agyam, mint egy feldúlt táj vulkánkitörés után, tele van sebekkel, kráterekkel, ahol valaha megszakadtak az erek, és elöntötték a tájat. De nincs egy akkora kitörés, ami elsodorta volna a környező falvakat és városokat. Nem érdemes ásatást indítani, hogy feltárjuk ezt az érdekes világot, ami valaha volt, s ma befedi a vulkanikus hamu és a láva. Pompejait előbb tárják fel végérvényesen, mint azt az agyat, amit elöntött a vér. Az az agy már nem feltárható, már csak némi részleges mentésre van lehetőség, de biztos, hogy elpusztulnak az épületek belső részei, nem maradnak falfestmények jókedvű jelenetekkel, állatokkal és virágmintákkal.

Mit mondott a kardiológus? Nem az az érdekes, hogy mit mondott, hanem hogy mit nem mondott el. Például nem beszélt arról, hogy mi van akkor, ha, és akkor, ha más ha van. Nem beszélt arról az idegen szóról, amivel bizonyos agyi elváltozásokat szokás megjelölni, hogy azzal mi lesz. De ő is javasolta, hogy sokat mozogjak, legalább egyszer egy nap pörgezzem fel a keringésem. A biciklizés nagyon jó, és mindegy, hogy az lpoly völgyében vagy a Tisza-tónál, csak nem szabad arra gondolni, hogy nekem csak ez jutott. Az úszás is jó, bár abban azért nehéz kiizzadni, főleg, mert mindig benne van az ember teste a vízben. A futás, az különösen jó. Amúgy írók is futnak. Jó, a költők nem, mert azok nem olyanok, hogy meg lehetne őket mozdítani. Beleragadnak egy sorváltásba, és azon tökölnék, és nem lehet őket semmire rávenni, mert félnek, hogy kiesnek a ritmusból.

Amikor sokat mozogtam, ezt is a kardiológus mondta, akkor érdemes nagyokat aludni. Alunni, ahogyan Vörösmarty írta. Vagy más. Az alvás olyan, hogy hó és halál. Miért gondolom ezt, miért gondolok bármit, miért nem gondolok semmit? Különben Arany János mondta, mert ő is kardiológus volt, legalábbis egy ideig, hogy alunni és álmodni kell, felét az ember az életének deliriumban tölti el.

Mit mondott a kardiológus? Mit nem mondott a kardiológus?

Mit gondolt a kardiológus, amikor meghallgatta a szívverésem, és megnézte a leleteimet. Ez már egy olyan birodalom, ami leomlott. Megcsodálhatjuk majd ezer év múlva a romjait, ha kiássuk, és kíváncsiak vagyunk a DNS-ére. Ez az egyed nem a népvándorlászor érkezett a Kárpát-medencébe. Most azt hiszed, hogy később, de piszok nagyot tévedsz, amikor így sunyin lezsírodzol. Ez az egyed, helyesebben ennek az egyednek a DNS-e már itt élt, amikor a magyar törzsek megjelentek. Ennek az egyednek az ősei a Nagymorva Birodalom lakói voltak. És most nem kell azzal előjönni, hogy mi az a Nagymorva Birodalom, meg hogy ismerünk egy szlovákot, őt kéne megkérdezni, mert az a szlovák azt hiszi, Szvatopluk népének a leszármazottja, és ezért hívják Totovának vagy épp Papovának.

Mit mondott a kardiológus?

Most tényleg képes vagy ezen lovagolni, amikor többször is megvilágítottam, hogy teljesen mindegy, mit mondott, mert a mit nem mondott el hiányában a mit mondott

nem rendelkezik jelentőséggel. Egyáltalán nem szeretnék a testemmel ennyit foglalkozni, a kardiológus testével sem, és azzal meg végképp nem, hogy mit mondott, meg hogy mit gondolt közben, míg azt mondta, amit mondott, hogy minden nagyon rendben van, és ha nem lesz rendben, akkor szedjek kettőt a vérnyomáscsökkentőből, ha a másik irányban nincs rendben, akkor meg csak felet. Ez ugye nem olyan érdekes, viszont megtudtam, hogy lehet kapni a gyógyszerárban praktikus gyógyszerfelezőt, csak beletesszük a gyógyszert, megnyomjuk, és már készen is van, lett is fél, helyesebben két fél gyógyszerünk. Ez egy olyan praktikus információ, amit kevesen tudnak, és csak kínlódnak az apró gyógyszerek eltörésével, amikor nem megy, akkor késsel próbálják, de az egyik fele biztosan elrepül, és persze hogy nem találjuk meg. Esetleg megtaláljuk, de nem tudunk lehajolni érte, mert annyira öregek vagyunk, pont azért szedünk gyógyszert, mert öregek vagyunk. Ha lehajolnánk, úgy maradnánk, és addig nem tudnánk felkelni, amíg nem jön valaki, hogy segítsen. De nem tud jönni senki, mert éjszaka annyira félünk, hogy bezárjuk a bejárati ajtót, és senki nem tud bejönni a lakásba. Ez az egy művelet végül is teljesen tönkretesz minket. Nem tudunk enni, sőt még inni sem, pedig ezt is mondta a kardiológus, hogy igyunk eleget. Mennyi az eleget, az milyen mértékegység? Mindegy, addig jó, még nem mond egy olyan számot, hogy például három litert. Nem vagyok én kacsza, te kacsapicsa. Ezt nem én gondolom, hanem a kardiológus, amikor kimondja a három litert, hogy ilyenkor mindenki arra gondol, hogy nem vagyok én kacsza, és ebből jön a kacsapicsa, mert különben költő akart lenni, mikor még kamasz volt, és szerelmes. De néhány sikertelen felolvasás után, amikor a kiszemelt lány, akinek dedikálva volt a költemény, kigúnyolta, és hátat fordított neki, felhagyott ezzel, és csak néha jelenik meg egy-két régi rím a fejében. Kacsapicsa. Hugomdugom.

Este elmondja otthon, hogy volt nála egy író. Egyébként nem én voltam, de én is lehettem volna, csak engem nem ismert, hanem délután egy másik író, akit mindenki ismert, arról kezdett beszélni. Hú, tényleg, egy igazi író, kérdezett vissza a felesége. Igen. Nagyon szép pizsije volt a feleségének, mert ő úgy öltözött, mintha mindig egy íróval élne együtt. Szerette hallgatni, amikor a kardiológus arról mesélt, hogy írt verseket, hogy tulajdonképpen ő költő, csak kamaszkorában megrekedt az életműve. De aranyos vagy, mondta a felesége, de tényleg, és jobban ment, ami tudott jobban is menni ezen az estén.

A kardiológusnak nem voltak erekciós problémái. Nem volt olyan hülye, hogy azokat a szar gyógyszereket szedje, amiket a pácienseknek felírt. Amely gyógyszerek miatt elkezdenek amortizálódni a kapcsolatok, mert senki nem szeret egy olyan férfit, aki marha rendes meg aranyos meg figyelmes, de a legfontosabb hiányzik, nincsen neki fasza. És az egy hülye duma, hogy ez nem számít, meg vannak más megoldások. Hát tényleg vannak!

Elindulnak ezek a feleségek a más megoldások útján, aminek a hazudozás lesz a következménye, és a jellemtelen viselkedés, a titkos üzenetek és titokzatos eltűnések. Mért nem vetted föl a telefonod? Mert nem volt nálam. Mert lehalkítottam még tegnap a moziban, és elfelejtettem visszarakni. Én meg elfelejtettem megírni, hogy moziban voltak tegnap. Ezt tényleg elhiszi valaki? A végeredmény persze családon belüli erőszak lesz, amikor a csalódott, vérnyomáscsökkentőtől elférfiatlanodott férfi végül is öngyilkos lesz.

Nagyon könnyen megtörténik a katasztrófa egy családban, ami persze a nőnek nem volt katasztrófa, legalábbis ekkor még nem látszott annak. Praktikusán fogta fel a dolgot, és arra a szabadságfaktorra gondolt, amit ez a haláleset jelentett a számára, bár sajnálta is az elhalálozott férfit, mégiscsak annyi évet együtt, akinek sikerült különben beállítani a vérnyomását, annyira pöpec volt, mint új korában.

Nagyon fogom sajnálni, ha öngyilkosság révén fogom elveszíteni a feleségemet, gondoltam az öngyilkos férfi helyett a szövegben, mert ő már öngyilkos lett, ezért nem tudta ezt gondolni, amit akart volna gondolni, ha nem lett volna öngyilkos. Előbb kell gondolkodni, ha ilyen gondolatokra számítunk még.

Mért nem úgy írta Arany, hogy Alunni és álmonni kell? Ez egy hiba vagy netán véletlen? Ez a váratlan nyelvi fordulat, hogy nem vagyunk konzekvensek?

Vissza a... Hová? A kardiológushoz? Az anyukám házához? A beállított vérnyomású öngyilkoshoz? A kardiológus feleségéhez? Az öngyilkos férfi feleségéhez? Vele mi történt?

Furcsa, de nem azt történt, hogy a nagy-nagy szabadság rászabadította volna a boldogságot. Érdekes módon a szabadság inkább korlátozásokat hozott. Egy csomóan nem akartak egy olyan nővel kezdeni, akivel együtt jár a felelősség. Nekik elég volt, hogy néha-néha együtt, akár ha rendszeresen is, de nem kívántak ezzel a nővel együtt élni, közös életrendet és étrendet kialakítani. Mert ezzel a nővel valójában csak az öngyilkos férfi tudott együtt élni, ez az ő vállalása volt. A többi férfi vagy nem akart senkivel együtt élni, vagy már volt valakije, akivel együtt élt. Szóval a megözvegyült nőt egyáltalán nem akarták nullahuszonnégyben felvállalni, csakis kizárólag lopott időben, hogy például kiugrok ebédelni, akkor. De ez meg a nőnek kevés volt. A végén persze egyedül maradt. Kijárt a temetőbe a volt férje sírjához, hogy ott álmodozzon azokról az évekről, amikor még a férjének nem kellett vérnyomáscsökkentőt szednie. Most mutogathatnánk a kardiológusra. De ő csak a munkáját végezte, meg parancsot teljesített. Az ilyeneket végül is Nürnbergben is felmentették.

TÓTH KRISZTINA

ÖT HIBA, AMIT REGGELIZÉSNÉL ELKÖVETHETSZ

Túl gyorsan iszod a kávé, mert mindig mohó vagy.

Nem cserélted ki a macskaalmot, idáig bűzlik.

Túlfőzted a tojást, nem szólsz egy szót se.

Megint nincs itthon méz, mivel egyem a müzlit.

Megint nincs kurva méz se. Ne a telefonodat basztasd.

Legalább nézz rám, hallod. Hozzad beszélek.

Kinek van kedve. Megyek, inkább szedd le az asztalt.

Már reggel lefáraszt az enervált hülyeséged.

Ez egy rejtvény, de nem ám az ilyeneknek.

Azért megmutatom, próbálkozzál csak, fejtsd meg.

Zseni vagy, hogyha fél perc alatt kitalálsz,

hogy ki az a képen, aki ver, és ki az, akit vernek.

BENEDEK SZABOLCS

ÚRISTEN, HOGY PUCOLOD MÁR AZT AZ AVOKÁDÓT?

Na, délután mehetek a boltba, nincs itthon semmi. Nem látod, hogy nincs? A fiad enne valamit, mindegy, nem válogatós, a pirítós is megfelel neki. Hagyd, én már be-raktam, nem akarom, hogy odaégjen, az amúgy is rákkeltő. Óriási tévedés, nem arról van szó, hogy manapság mindenre ráfognak, ez tényleg rákot okoz. Amúgy mindig kevés vajat teszel rá. Oké, nem vaj, margarin, nem kell okostojáskodni. Úgy csinálsz, mintha művelt lennél, közben egy csomószor valójában mások véleményét hajto-gatod. Onnan veszem, hogy megfigyeltem. Te most komolyan ennyire hülyének nézel, hogy szerinted például nem tudom, mi a különbség az „egyelőre” és az „egyenlőre” vagy a „bensőséges” és a „belsőleges” között? Hagyjuk, nem nyitok vitát.

Figyu, nem számít, mennyit költöttél reggel, tök üres a hűtő. Oké, megvettél min-dent, ami a cetlire volt írva, de az csupán az alap, valami plusz is kéne, a kreativitás hiányzik, pedig az volna a lényeg. Tegnap reggel én is láttam a neten, hogy akciós az avokádó. Ott van a zacskóban a tojástartó mellett, hazafelé vettem. Mindegy, ak-kor most van dögivel, legfőljbbr orrba-szájba avokádókrémet fogunk enni, semmi gond. Baromira utálok ételt kidobni. Avokádókrémet csinálok a pirítós mellé, csak előbb kiteragetek. Nem kell, hagyd, a ruhákat ki is kéne rázni, nem csupán földo-bálni a szárítóra. Mutattam már, melyiket hova kell tenni, hogy szellőzzenek. Jó, én nem tudom, hogy jegyezted meg, a múltkor is újra kellett teregetnem, egymás he-

gyén-hátán volt minden, gyűrötten ráhányva a kötélre, kezdek el előlről. Jobb lett volna, ha nem nyúlsz semmihez. Szerintem hagyjuk a meddő vitát, a fiad enni akar, én meg nem tartok sehoh. Nem kell semmit csinálnod, ne tartsál föl.

Basszus, mondtam, hogy ne nyúlj semmihez, és azt is utálom, hogy állandóan sűrűgatsz. Különben is, mikor veszed már észre, hogy egyszerre nem férünk el ebben a konyhában rendesen. Emlékszel, annak idején figyelmeztettelek, hogy ez lesz, mégis ragaszkodtál hozzá... Igenis sűrűgatsz, mondtam, hogy mindjárt jövök, csak kitergetek, nem bírtad kivárni, elkezdted helyettesíteni. Úristen, hogy pucolod már azt az avokádót? Rossz nézni, komolyan. Hát nem. Félbevágod, kiveszed a magot, fellazítod, a héjában darabolod össze. Lehet, hogy másik módszer is létezik, de nézd meg, akár a hányadék, dobhatjuk ki. Még jó, hogy hoztam tegnap. Nem igaz, hogy a krémbe bármilyen formára vágva jó, ne szólj bele olyasmibe, amihez nem értesz. Most ne menjünk bele, ki mihez ért, az avokádóhámozásról van szó, nem kell terelni. Tudtam, hogy ezen is megsértődsz, nem igaz, hogy nem lehet kritizálni, mindent basztatásnak és beszólásnak veszel. Sokszor inkább nem mondom semmit, megcsinálom szó nélkül. Mert hülye vagyok, azért. Gúrizok nonstop, ez a köszönet. És lécci, ne szórd a morzsákat mindenfelé! Nézd meg, mi van a szekrény lábánál, muszáj lesz végigmennem minden helyiségen a porszívóval. Hát, én nem vettem észre, hogy ki lenne porszívózva. Nem csupán ott kéne takarítani, ahol a papok táncolnak.

Tessék, erről ugattam: csak azért is odaégeted a piritóst, hogy bosszants. Nehogy kidobd már, majd én megeszem! Nem lopom a pénzt. Nem érdekel, hogy a te pénzedből vetted, ebből is látszik, hogyan gondolkodtál világlétedben, miközben mindennek közösnek kéne lennie. Jó, lécci, ne hátráltass, rohadt sok dolgom van, ez a hétvége is azzal telik majd, hogy arra nem lesz időm, hogy két percre leüljek a kávéval. Mit csinálj, mit csinálj, nézz szét a lakásban, és keresd meg, van egy csomó tennivaló, nem kéne élehetetlennek lenni.

Nem hiszem el, hogy a tejfölt így nyitottad ki... Nem föltépni kell, hanem lehúzni egy mozdulattal a fedelét. Persze ehhez érzék is kellene, nem agyatlanul nekiesni. Igenis baj, nézd meg, nem lehet visszahajtani, hamarabb megromlik, és átveszi a hűtő szagát. Jut eszembe, azt is ki kéne takarítani, na, majd beszorítom a hétvégébe. Ne te csináld, fogalmad sincs, hogyan kell. Hát, rohadtul nem sima ügy, mindegy, mondom, megcsinálom ezt is.... Hol a margarint? Hallottad, direkt margarint mondtam, nem vajat, hogy örülj... Szerinted ez meg van kenve? Alig van rajta valami! Az előbb beszélünk róla, ennyit számít neked, hogy mit mondom? Persze hogy avokádókrémes lesz, mit gondolsz, mi a francnak csinálom, de azért teszek alá margarint is. Mert a fiad úgy szereti. Komolyan mondom, itt élünk egy fedél alatt, de néha mintha nem volnál jelen. Nem baj, már megszoktam, hogy mindent egyedül kell csinálnom, sokadjára mondom, csak ne hátráltass. Jó, figy, nekem erre nincs időm, amúgy se nyavalyogni kéne, hanem csinálni, ennyi. Ne állj, lécci, az utamba, hadd vigyem be neki. Ne vidd, mert az egyik felét itt hagyod, a másik felét leszórod, aztán a szőnyeget is suvickolhatom. A szemetest is ki kéne venni, nemcsak tömködni a tetejére az avokádó héját, hanem kivenni az egészet, és berakni egy másik zacskót, a régit meg levinni. Na, ezt például meg tudnád csinálni. Látod, erről beszélek, szóródik szanaszét. Jó, sértődj meg, és hagyjál itt mindent a francba. Gondolom, erre ment ki az egész cirkusz. Aztán csodálkozol, amikor azt mondom, hogy rád nem lehet számítani.

SCHILLINGER GYÖNGYVÉR

KIS ISTENEK

A kórházból írok, pontosabban a váróból, a laptopba hajolva, mintha elbújhatnék a szerencsétlenek elől, és hidd el, mondanám másképpen, ha lehetne. Két és fél órája ülünk itt apával, nem tudni, meddig. Soron kívül hívják be a protekciós betegeket. A csókosokat, ahogy anya mondaná. Apa rólad kérdezzet, mi van a nővéreddel, merre lakik most, és én nem tudom, mit hazudjak neki. A szeme sarkában könny, nem azért, mert olyan szomorú, azon túl vagyunk. Megy el belőle a nedvesség, orrán, száján, észre sem veszi. Nehéz így látni, vagy furcsa, néha szinte elviselhetetlen, hogy nem tudom, mit érzek pontosan. Tudod, hogy mindig gyármeg kocsmaszaga volt. Most olyan, mint a hús, amit anya napokra ottfelejtett a hűtőben, és kiengedte a levét a legalsó polcra. Ha itt lennél, te sokkal jobban viselnéd ezt az egészszet. Elképzelem, ahogy utat vágsz magadnak a tömegben, betegjogi képviselőt követelsz, és addig kiabálsz, amíg beengednek minket, csak azért, hogy végre megszabaduljanak tőlünk – ez volt, amikor anyát kísérettük rendelésekre.

Most egy öreg nőt hívtak be, legalább kilencvenéves, reszketve csoszog előre. Borzasztó, de arra gondolok, hogy neki már minek. El tudod képzelni magadat kilencvenévesen? Szemben egy nőnek meg felszaladt a szemöldöke, a lábát nézi. Nem látom pontosan. De, bogár. Talán csótány. Mint aki azt már nem tudja elképzelni, hogy egy kórház ennyire lepukkant legyen. De nem szól semmit, csend van, kis zizegés. Nem panaszkodunk.

Szerettünk bogarakat öldösní gyerekkorunkban, emlékszel? Az első pillanatban az élvezet, a következő pillanatban a semmi. Egészen szedtük ki a bogarat a béka hasából, a kis szívét meg hűtőbe tettük. Ezen most nevetni tudnék, tényleg, ha nem itt lennék. Mi és a hűtőnk. A lakás nagyjából rendben volt, és mintha az összes gusztustalanságot a hűtőbe szuszakoltuk volna, ideértve a nagy borzalmas zúzapörköltjét meg a krumplisütés után maradt zsírt, amit anyám azért evett, mert szerinte édes. A keménygyárt víz homoklabda a mélyhűtőben, az mondjuk szép volt – sírtál, amikor összetörtem. Krumplisaláta, hagymasaláta, ecetes gyöngyhagyma, apa ilyenekkel evett mindent, az ecetszag, egyáltalán az a szag, amikor kinyitottuk a hűtőt, nem is mertünk kivenni belőle semmit, amikor feljött hozzánk valaki. Miért nem takarítottuk azt a rohadt hűtőt? Anya évente egyszer felszívta magát, leolvasztottuk, kiszellőztettünk rendesen, leszedtük a pókhálót, felmostunk az ágyak alatt is, mindent Domestosszal, anyának az volt a mániája, hogy a Domestos mindent visz, és azon túl csak szappan kell egy háztartásba, meg ablaktisztító. Betét helyett vatta. Arcra Tini tonik. Amikor először jöttek ki pattanások a homlokodon, két napig nem mentél iskolába. Anya felhívta a háziorvost igazolásért, aztán betakart, és apának azt mondta, hogy gyomorrontást kaptál. Szárítottuk a homlokod, én lementem korrektorért, utána évekilig nyomogattad magad. Aztán sokáig nem beszélünk, kitaláltad, hogy én túl puha vagyok, velem bármit meg lehet csinálni. Hogy mi tartjuk fenn a rendszert, mi vagyunk az oka mindennek, mondtad, és elköltöztél kollégiumba,

két év múlva vissza, emlékszem apa arcára. Átkarolta a vállad, milyen merev voltál, mintha valami tárgyat szorított volna magához. Anya megkönnyebbült, hogy a dolgok végül visszatalálnak a maguk rendjébe, ebben tisztára olyan volt, mint apa.

Apának nem mutattad meg az első könyvedet, de mindent megtudott a szomszédoktól. Napokig súlyos csend volt, aztán elment egy szerkesztőségbe, már nem emlékszem, hova, írt lapoknak, az egyik le is hozta a levelét, a könyved felfutott, jöttek a kommentek, anya könyörgött, hogy mondj már valamit. Néha a semmi a legjobb megoldás, mondtad, de nem értetted te sem, mit jelent ez, túl sok pezsgőt ittál a díjátadón, és valaki a bárpultnál kérdőre vont. A képet, ahogy állsz sápadtan a díjaddal, és úgy fogod azt a plakettet, mint valami veszélyes tárgyat, csak én tartottam meg.

Az előbb felébredt apa, körülnézett, egy pillanatra nem tudta, hol van. Még mindig dolgozom, kérdezte, és most keresi azt az automatás kávé, amit végül nem vettünk meg. Most lakkcipőről beszél, nem értem. Maga elé motyog, hogy az a lakkcipő gyerekkoromban szörnyen ronda volt, de kierőszakoltam, és milyen igazam volt, hogy irigykedtek a szomszéd kislányok. Téged nem érdekelték a cipők, te más voltál mindig, nagyjából mindenben, és az nem egyszerű a szülőnek, nézni, hogy ez kinek a gyereke, nyilván az övé, a szemed, a szád tisztára, mint az övé, de azon túl semmi, semmi. Idegen bolygóról jött kis lény. A vad tekinteted, és hogy haraptál is, és már nem tudta, mit csináljon veled.

Ha lehunyom a szemem, színekbe tömörül a világ, piros és fekete, nem is fekete, sűrű, sötétbarna folyadék, vörös habbal a tetején, és ha átúszok rajta, ha átverekszem magam ezen a nehéz anyagon, és végre együtt vagyunk újra, hány évesen?, te tizenhat vagy, én tizennégy, süt a nap, fekszünk a szőnyegen, akkor újra érzem az első, olcsó parfümöd szagát, a hajlakkot, a rosszul kiöblített ruha tapadós anyagát.

Mire kinyitom a szemem, apa újra elalszik.

Rossz, még rosszabb, mondtad egyszer, amikor átnéztél nekem egy fogalmazást. Most mit mondanál erre? Anya szerint folyton szabadkozom, és én sem vagyok kevesebb, mint más, de tudtam, hogy ez rád nem vonatkozik, hogy neki te vagy az igazi, az első gyerek. De amikor megjelent egy fogalmazásom az iskolaújságban, őszintén örültél, és egy időre elfelejtettem neked mindent.

Anya szerint legalább mi tartsunk össze. Örült, hogy két lánya van. Cserélgettük a ruháinkat, sokáig S-est hordtunk mindketten, és a sulibálra kölcsönadtad a szemceruzádat. Kivel akartok lefeküdni, kérdezte apa, amikor meglátott minket kisminkelve. Már a nyitott ajtóban álltunk, én húztalak kifelé, te megvetted a lábad. Bárkivel, ezt válaszoltad. Visszhangzott a lépcsőházban. Újra kimondtad, bárkivel. Azt hittem, sose lesz vége.

Nem írnék ennyi mindent, ha nem lenne ilyen nehéz ülni az elfolyó apánk mellett, és sajnálni, undorodni, hogy ezek gombócként összegyűlnek a torkomban. Anya legalább ezt nem érte meg. Kibékült vele a végén, úgy ne menjen senki a sírba, hogy gyűlölködik, vinné az érzést a következő életébe, akkor anya, tudod, spirituális lett. Apának rossz gyerekkora volt, rosszabb, mint a miénk, és voltak jó időszakai, szerinte apa akkor volt az igazi. Erre az igazira kell gondolni, megbékélni, csinálni az életet, lehetőleg jobban, mint ők. Erre minden esélyünk megvan, mondtad, és anya nem érezte ki a keserűséget, csak lehunyta a szemét, mosolyogva a fény felé fordult, akkor jöttél rá, hogy ez itt már a vége.

Azt gondolod, puha vagyok. Szeretnélek utálni, amiért azt gondolod, hogy nem voltam a szövetségesed. Te háborúban állsz, aminek sosincs vége. De nekem nincs háború, amiben

hősnek kell lennem, és így béke sincs, csak hússzag, a kórház, a pillanat, ahogy apa, éppen most, megtörli az orrát. Zizeg a szatyor, zsebkendőt keresgél. Nekem nem kell a jó oldalra állni.

Nem tudom, értesz-e. Elolvasod-e ezt a levelet, vagy csak átfutod, mert úgyis tudsz mindent, azt is, hogy mit akarok mondani. Azt válaszolod majd, hogy nem haragszol, nem én vagyok az ellenség – látod, már megint ez a háborús retorika. Visszatérő álmom, hogy benned egy másik, egy idegen lény növekszik, és folyamatosan a kitörés előtti pillanatban vagyunk, végtelenítve.

Apában meg összeomlik az, ami az apánk. Házfalakról álmodok, amik összedőlnek, és kiderül, hogy már nem volt köztük semmi, hogy a nagy bűdös semmit őrizték azok a falak.

Egy órája írom ezt a levelet. Apa halkan morog, talán észre sem veszi. Bekapcsolták a sorszámjelző táblát, lementek a protekciósok. A szagot nem lehet megszokni, mert hullámokban terjed, és nincs képem az orromra tenni azt a zsebkendőt, amit otthon gondosan összeparfümoztam. Azzal a rózsás, kicsit öreges illatú parfümmel, amit azért kaptam tőled, mert hasonlít anya szagára. Akkor miért nem magadnak vettél ilyet, kérdeztem, és úgy néztél, hogy utána már nem volt kedvem szabadkozni.

Mit írjak még neked. A legjobb lenne feladni a levelet így, ahogy van, szeretsz postán levelet kapni, és még mindig küldesz képeslapot húsvétkor, pedig nem hiszel a feltámadásban, az kéne még, hogy folytatódjon ez az egész, egyszer ezt mondtad.

Mindenre tudsz mondani valamit. Kommentálsz, anya szerint. Most nem mondasz semmit, csak adsz pénzt a gyógyszerekre, Nutridrinkre, és így nem tudok válaszolni, hogy nem arról van szó, amit anya mondott, hogy apánkból is van egy igazi. Vagy hogy mégiscsak az apánk.

Emlékszem arra, amikor olyan közel hajolt hozzám, hogy egyszerre láttam mindent, egyetlen pillanatban. Apát, ahogy ott áll felettem a konyhában, a plafonon a kávéfoltokat, a zsírpöttyöt a nejlonfüggönyön, anyát a tűzhelynél, a piros lábas kong a konyhakövön, és nézem, ahogy a forró víztől kivörösödik a combod, szabálytalan foltokban. Anya ordít a mentősöknek a telefonba, hogy ez igenis vészhelyzet. Látom, ahogy kiönt a mosógép, apa éppen nincs otthon, és mi röhögve csúszkálunk a folyosón, miközben anyánk széttárt kezekkel áll a fürdőszobában. A kisszoba parkettája megvetemedik, penészvirágok indulnak el a fal felé. Látom, ahogy apa alszik a bányató mellett, abban a nyár végi magas fűben, és állunk felette nem tudom, meddig, percekig.

Ebben a végtelenített pillanatban az is megtörtént már, hogy itt ülök apával, és lassan sorra kerülünk, pedig apa már nem számít rá, hogy valaha bejutunk abba a kurva rendelőbe.

Az emberek most elkezdtek mozgolódni, valaki kinyitotta az ablakot, egy férfi beállt az ajtó elé, hogy ha kijön az ápoló, azonnal lecsaphasson rá. Nem is ápoló, asszisztens. Akik itt dolgoznak, már biztosan nem éreznek semmit. Haza akarnak menni, enni, aludni, megnézni egy filmet. Megkezdett szendvics van a zsebükben, és arra gondolnak, hogy ki hozza ma el az oviból a gyereket. Így képzem. Szeretjük őket, mert nincs más választásunk.

Kis istenek.

BÁNKI ÉVA

MARCI

Egy félóra nekem is jár. Besötétítek, kizárom a nappaliból a gyerekeket, aztán végignézem, ahogy ellátják a baját néhány nagyszájú nőnek. Hisz ez csak játék, felfrissülés. Utána kezek mosok, és leviszem a gyerekeket a játszótérre. A nagyszájú nők között van néhány gyereklány is, ők is élvezik, ha jól elnászpángolják őket. Ezek nem ugyanolyan lányok, mint az unokahúgaim vagy a saját gyerekeim. Félórás kislányok, ha megmosom a kezem, ha kiszellőztetem a fejem, nem is jutnak többé eszembe. De ez a félóra, ez nagyon kell nekem.

Modern család vagyunk. Úgy állapotunk meg, Ági csinál karriert, én viszem a háztartást. Ági keresi a pénzt, én meg ellátom a gyerekeket. Nem teljesen megszo-
kott ez a felállás egy kisvárosban. Mikor ideköltöztünk, a szomszédok Marci néni-
nek szólítottak. Vicces, ugye? Mikor babaúzásra vittem a lányaimat, kiröhögött a sok
hájas, unatkozó anyuka. A lányok doktor nénije megpaskolta a kezemet: nem csoda,
hogy a kicsikéink ilyen egészségesek, hiszen két anyjuk is van. He-he.

A lányok miatt költöztünk ki Pestről ide vidékre, a jó levegőre. Ezt a sok bunkót
nem kalkuláltuk bele.

Az én életem amúgy legalább olyan stresszes, mint a nejemé a bankban. Regge-
lente kávé és narancslé Áginak, müzli a lányoknak, aztán indul az óvoda, iskola. Utána
piheghetnék egy kicsit, de többnyire futkosok a városban: cipészhez viszem Ági
magassarkúját, kiváltom a lányok szemüvegét, megnézem, jött-e friss ániszgyökér a
bioboltba. Ebédet kell főzni, aztán jön a délutáni hajsza, balettóra, logopédus, egy
kis ugrabugra a kertben vagy a játszótéren, végül ki kell kérdezni a Bóbitát a
nagyobbik lánytól, mert holnap felelés lesz. Ági hétkor kilibben a Toyotájából
a ház előtt, fellépdel a lakásba, és megjegyzéseket tesz, hogy a lasagne hideg,
és tele a mosogató. Békahadak fuvoláznak, sáskahadak hegedülnek... Ha nem
lennének a saját félóráim, megbolondulnék közöttük.

A stressz, ugye. Ági keze néha elszalad, ha a lányok túl hangosan visítognak. Közbe
kéne lépnem, szétválasztani Ágit és a gyereket, de ilyenkor a feleségem rákezd, ez
mind az én hibám. Beszari vagyok, nulla vagyok, satöbbi, satöbbi, nem tudok itthon
rendet tartani. A mi gyerekeink nem normálisak. Hogy képzelem én, hogy ő hazajön
a bankból, és neki kell a verset kikérdezni.

Ági félóráit mind a hárman alaposan megszenvedjük. Ő nem csukja be az ajtót,
nem vonul félre, ha kitör rajta a bolondóra. Őt, sikítzik, lerángatja a ruháit, a végén
már mind a hárman könyörgünk, legyen olyan jó, és bocsásson meg nekünk, és
üljön le szépen vacsorázni.

Ha Ági leül közénk, abban sincs köszönet, csak turkálgatja az ételt. Ha a kisebbik
lány feldönti a poharat, vagy túl hangosan eszik, vagy leesik valami az asztalról,
mind a hárman újra szorulunk. Ilyenkor Ági felpattan, telefonon szusit rendel, és
nagy duzzogva egymaga fogyasztja el a hálószobában. Jól tudom, hogy közben te-
lefonon szipog a barátnőinek: nincs férfi az életében, szörnyű, szörnyű, mi lesz vele.

Még ha furcsa is ez a felállás, legalább szépen éltek, mondogatja az apósom. Öröm ránézni ezekre a kislányokra, jó tudni, hogy minden rendben van velük.

Apósom stramm ember, saját kezével felépített egy házat, tizennégy évig vitorlázott a Balatonon, ráadásul fél fejjel magasabb nálam. Úgyhogy annyit mondok neki, ühüm.

Elmosolyodik, mikor az anyósommal a káposztasavanyítás különféle módjairól tárgyalok. Szerencséd van ezzel a Mancival, kacsint a lányára.

Először azt hiszem, rosszul hallok. Mikor kitör a nevetés az asztal körül, viszketni kezdek mindenhol. Viszket a nyakam, a hátam, a hasam, a sarkam. Manci, Mancika, kiabálnak a lányaim.

Felvetem pár nap múlva Áginak, hogy mivel nem nekem való a háztartás, visszamennék szépen az iskolába tanítani. Van a világon önérzet is. Ezt a mancizást elég nehéz lenyelni.

Ági oszt és szoroz. A tanári fizetésem arra nem lenne elég, hogy felvegyünk egy házvezetőnőt. Akkor meg mire jó a tanítás? Ő nem akar arra hazajönni, hogy tele a mosogató, hogy a gyerek nem tanulta meg a leckét. Ő felelős munkát végez, stratégiai döntéseket hoz, széthullana a személyisége, ha apró-cseprő dolgokkal kéne foglalkozni.

Az én személyiségem is széthullik, mondom. Már a saját lányaim előtt sincs tekintélyem. A nagyobbik azzal fenyeget délutánonként, hogy ha nem leszek jó, megmond az anyukájának. Hát van ember, aki képes így élni? El lehet ezt ép ésszel viselni

Nekem egy igazi, megértő férfitra van szükségem, zokogja a nejem, és a telefonját a kebléhez szorítva vonul a hálószobába. Egy ideig magányosan csapkod, sírdogál, aztán kezdődik a panaszóra a barátnőjével. Én már hetek óta a nappaliban alszom.

Ami nem is akkora tragédia. Felcsapom a laptopom tetejét, és félórát tartok magamnak.

Ági így, Ági úgy. Egy primadonnával élek együtt: hétfőn böjtöt tart, kedden migrénje van, szerdánként pilatescsoportba jár, csütörtökön megjön neki. Ennél már az is jobb, ha késő éjszakáig Pesten marad. Családfaállítás, banki fogadás, vagy csak egy szolid éjszakai bárban kisérik magukat a barátnőivel egymás vállán.

Néha hallom, hogy hajnalban kitámolyog a fürdőszobába, és görcsösen sír. „Csupdában vagyok”, írja fel lila szemceruzájával a tükör sarkába. Eszem a szívedet, gondolom dühösen, mikor másnap ledörgölöm. Lila könnyeket sír a fürdőszobátükör, de csak röhögök.

Szeptemberben visszamegyek tanítani, Ágika. Mind a kettőnknek jobb lesz, meglátod.

Ezt nem teheted, Marci! Nem hagyhatsz ilyen aljasul cserben minket!

Nyelek egyet. Ha nem tehetem, hát nem teszem. A kisebbik lányom elmeséli az oviban, hogy engem otthon Mancikának hívnak, de már nem érdekelnek az óvónők, ami azt illeti, senki sem. Alig várom, hogy reggeli után induljon a bál, és belefeledkezhessem a saját félóráimba. A kedvenc filmemben egy szemüveges, kontyos tanárnővel bánnak el. Hogy kik? Egy egész iskola. Törpe-király fia-lánya. Már nem bírom ki, hogy esténként bele-bele ne kukkantsak a kedvenc filmjeimbe.

Néha magyarázkodnom kell Áginak, mért nem figyelek rá. Az általános felmelegedésről csetelek az öcsémmel.

Aha, hát persze, a buzulás! Azon jár mindig a te eszed, Mancsi! Én már nem is kellek, visítozik Ági.

Egy idő óta már minden olyan mancis nálunk. A tea, aminek Ági szerint van valami gyanús vaníliaíze. A gyümölcssaláta, amibe szerinte túl sok cukrot teszek. Az is mancis, ahogy megkötöm a kisebbik lány cipőfűzőjét. Egy igazi férfi ezt nem így csinálná. Hanem hogy? Erre persze a nejem nem mond semmit.

Bár nagyon sokszor tíz óra után ér haza, nem gondolom, hogy pasizik. Vagy ha mégis, akkor mint a filmbéli tanárnőt, őt is kínozzák, szurkálják, gyötrik a nevenincs akárkik. Már ahogy kiszáll az autójából, robbanni készül. Mért nincsenek megöntözve a virágok? Mért tettem ecetet a salátájába? Mért köszöntöm őt ilyen mancisan? Mért titkolózom? Mért? Mért? Mért akarom halálra kínozni? Öt perc múlva felpofozza a kisebbik gyereket, fellöki a nagyobbat, és a hálószobában zokog.

Mit csináltál anyával?, kérdik reggel a kislányaim. Rossz fát tettél a tűzre, és azért lett anyu ilyen ideges?

Az öcsém közben e-mailben érdeklődik, hogy nem akarjuk-e meglátogatni őt és a családját Brightonban? Hosszú-hosszú levélben mesélek neki az itthoni pokolról, aztán gondosan kitörölöm. Hiszen mit válaszolna? Álljak a sarkamra. Soha nem hinné el, hogy már nincs is sarkam.

Lassan-lassan a titkos félórák összefolynak. Már takarítani vagy mosogatni sem tudok úgy, hogy nem hallom, hogy a háttérben dögönyözik egymást a pornósztársak. Dögönyözik? Engem már csak a nagyon durva filmek érdekelnek. Már a biztonsággal sem bajlódom sokat. A lányaim a gyerekszobában a Bóbita zenéjére táncikálnak, miközben én kiguvadt szemekkel figyelem, ahogy egy dagi tizenéves lányt elkapnak az utcán, felvonszolnak egy sötét lakásba... aztán békahadak fuvoláznak, sáskahadak hegedülnek, ahogy kell. Lehunyor a szemem, és azt képelem, hogy a nők és a férfiak egy lila fénytenger közepén kiáradnak a számítógépből, kergetik egymást a nappalinkban, és a tévénk előtt szépen egymásba gabalyodnak.

Te mit csinálsz, apu? Nem hallod, hogy valaki csenget?

Nem látok, nem hallok semmit. Napok óta úgy ténfergek, mintha bedrogoztak volna.

Aztán utolér az összeomlás. Egyik hajnalban ott találom Ágit a laptopom felett.

Látom ám, mire izgulsz, Mancika! Micsoda disznó vagy, nem érdemled meg, hogy gyerekeid legyenek! Ez a sok korbácsolás, kötözös szex! Ez maga az elmebaj!, rikácsolja a nejem, miközben vérvörös körmeivel végigszántja az arcomat. Te rohadt féreg, neked a pszichiátrián a helyed!

És egy bankigazgatónál senki nem lehet serényebb. Ági elemében van, a titkárnőjének megüzeni, hogy egy családi dráma miatt csak délre érkezik a bankba, aztán szakembereknek telefonálgat... perverzió, súlyos függőség, lépni kell, igen, nagy veszélyben egy otthon békéje és két kiskorú lány. Kerül, amibe kerül, Ági legszívesebben már délután iderendelne egy pszichiátert. De ez nem megy olyan könnyen. Testőrt vagy takarítót könnyebb lenne telefonon rendelni. Ám Ági mégis talál egy szakvizsga előtt álló pszichológust, aki a veszélyeztetésre való tekintettel este eljön a gyerekekkel beszélgetni.

Nem tudtam, hogy ilyen mélyre süllyedtél, mondja a nejem, mikor dolga végeztével elindul a kocsjához. De még majd számolunk, Mancika! Tudni akarom, hogy a lányaimnak nem esett-e bántódásuk.

Jó, makogom. Közben papucsban, kinyúlt farmerban tartom a bejárati ajtót. Ági elmosolyodik, majd diadalittasan végigmasírozik a napfényes teraszon. Iszok egy korty vizet, aztán odanyeklek a laptopomhoz. Látom, a nejem már átfésülte a leveleimet, lefotózta a keresési előzményeimet. De hát számít ez? Gyorsan írok az öcsémnek, hogy napokon belül érkezem hozzájuk, és ha lehet, segítsen munkát találni. Pincérkedést, árufeltöltést, akármit. Egyelőre bármi megteszi. Aztán kibámulok a májusi napsütésbe, és egy mozdulattal kitörlöm a mai levelet is.

KÜRTI LÁSZLÓ

SZAMSZÁRA

az ingatlanos, borostás férfi,
nem a hőszivattyús fűtésrendszerről,
nem a homlokzati szigetelésről,
nem a hatkamrás ablakokról,
gáztöltött üvegezésről, nem a négyzónás
padló- vagy falhűtéses technológiáról
beszél az érdeklődő nőnek, hanem
a muskátlikről az erkélyen, a természeti
környezet szépségéről, a lokalizációról,
a lakás tájolásáról.
*tehát szexista állat, hülyének,
zsákmánynak néz, meséli később
a lakásvásárlás előtt álló nő.*

az egyetemista lány nem a szerelem
varázsáról, nem az érintés kivételességéről,
nem az élet ajándékáról áradozik,
hanem hogy szopás van folyton,
epilálni kell már megint minden hajlatot.
hogyan illatozzon vágyhoz, kéjhez,
hol szende szüzet, hol pedig
a ragadozót játszva. és *hányszor
kell, szűzanyám!, hányszor azt csinálni...?
minden férfi szexista állat.*

aztán marad a főzés, a pára-
 és porszívó zaja, a gyereksírás,
 folyton zúgó magány és kötelesség.
 mire a lurkók végre a nagymamájuknál
 alszanak, kimerült telepek a házban. csak nyelni,
 nyelni, hová tűnt egyensúly, törődés, figyelem?
 csupa erőszak az élet, tej, sör, büfögés,
 láthatatlan fenyegetettség. a ki nem osztott
 pofonoknak is megvan a maguk helye.
 helye van nőnek a tenyérben, kék foltok
 után az éles szavakat bárki visszavágja.
 ütődés, kopás, súrlódások. erőszak.
 főz, mos, mosogat. örökszeléd.
*mikor szólítasz magadhoz, uram,
 ha dühvel is, de végre megkívánva?*

JÁNOKI-KIS VIKTÓRIA

A KIRÁLYKÉK FOTEL

Lementi az alaprajzokat és a falnézeteket, de a látványtervekkel még nem elégedett. Új nézőpontokat állít be, máshova teszi a fényeket. Ég a szeme, éjjel egyig rajzolt, és hajnal négykor kelt, hogy be tudja fejezni a koncepciótervet. Még zenét sem kapcsolt be, csak a hörcsög motoszkalását hallgatta. Érti, hogy betétet kellene cserélnie, de addig nem akar felkelni az asztaltól, míg kész nincs a leadással. Az irodában már nem lesz ideje ezzel foglalkozni. Új képeket ment, ezek végre kellően kiemelik az art deco stílust, amit a megrendelő kért. Nemes anyagok, geometrikus minták, luxusbútorok. Bár nem rajong a drámai enteriőrökért, ez pont jó lesz ebbe a puccos magánkórházba. Ahol ő persze sosem lesz páciens. Örül, ha a hónap végéig kintart a fizetése. Mindent összerendez egy mappába, és lehajtja a laptop fedelét.

Kilép az erkélyre, összehúzza magán a kardigánt. A kopaszodó fákat ingerülten rángatja a szél. A park még üres, csak egy hajléktalan fekszik a játszótér előtti piros padon. Eszter eltűnődik. Sose gondolta volna, hogy egyszer majd itt kell élnie. Ezen a lepukkant lakótelepen. A faival. Hogy éppen ez a hely jelenti majd számára a szabadulást. Rágyújt, a korlátnak dől, nézi a füstöt, ahogy beleolvad a hajnali égbe. Vajon hol lehet most a királykék fotel? Talán egy szeméttelen fekszik, fölborulva. Jobb, ha nem képzeli el. Az órájára néz. Ébresztenie kell a gyerekeket.

Áron mosolyogva kel, rohan a hörcsögéhez. Simogatja, becézgeti, mintha egy kiskutya lenne. Pitagorasznak nevezte el. Állandóan matekos csatornákat néz, pedig

még csak most tanulja a szorzótáblát. Karcsi dacos arccal ül a konyhaasztalhoz, félretolja a kakaós csigát, és közli, hogy ő ezt a szart nem eszi meg.

– Akkor mit kérsz? – kérdezi Eszter.

– Apával rántottát szoktunk reggelizni pirítóssal.

– Sajnos most nincs itthon tojás.

– Nem baj. Úgyszincs étvágyam. Minden bűzlik ettől a görénytől. Nem értem, minek kellett megvenni egy ilyen fos kis lakásba.

– Megígértem Áronnak, hogy ha nyer a versenyen, megkapja.

– Amiért ki tudta számolni, hogy mennyi kétszer kettő? Bravó! – Karcsi feláll, és elvonul a gyerekszobába. Becsapja maga mögött az ajtót.

– Anya, én is ilyen undok leszek hatodikos koromra? – kérdezi Áron.

– Hát, nem könnyű kamaszoknak lenni.

Eszter szótlanul vezet, nem szól rá Karcsira, amikor elindít a mobiljáról egy rettenetes zenét. Az utóbbi időben tojánhéjakon kell járni körülötte. A jegyei romlanak, de segítségről hallani sem akar. Talán a túlsúly is zavarja. Hiába nőtt, legalább plusz nyolc kiló van rajta. Áron szerint apánál a mama állandóan süteményekkel tömi őket, miközben kütyüznek. Esztert a rosszullet kerülgeti, amikor elképzeli a fiait meg az anyósát a nagy luxusházban. De esélye sem volt kiharcolni a kizárólagos felügyeletet.

Leparkol az iskola előtt, kikapcsolja a zenét.

– Gyerekek, ma későn érek haza. Délben Szegedre kell utaznom egy új projekt miatt. Az órák után együtt menjetek haza. Karcsi, kérelek, vigyázz az öcsédre.

– Az nem fog menni. Délután Gábornál gépezek.

– Át kéne tenni a szomszédolást egy másik napra.

– De háromkor van a kupa! És együtt indulunk.

– Nem mindegy, honnan jelentkezel be?

– Könnyebben nyerünk, ha egy szobában vagyunk.

– Sajnálom, kisfiam, de ma Áronra kell vigyáznod.

– Hát, én rohadtul nem fogom ezt a kis hülyét kísérgetni a kupa helyett.

Karcsi kiszáll az autóból.

– Azonnal ülj vissza – feleli Eszter azon a hangon, amit utál használni, de ami nélkül lassan képtelen hatni a nagyfiára. Karcsi visszakászálódik. – Most akkor jól figyelj rám. Éjjel három órát aludtam, és egy nagyon nehéz nap vár rám. Úgyhogy a hatodik óra után szépen megkeresed az öcsédet, és hazamész vele. Érthető?

– Érthető.

– Otthon esztek, tanultok és elvagytok. Rendben?

– Jól van. De cserébe kérek egy tízezer forintos V-bucksot.

– Az meg micsoda?

– Mindegy, csak hagyd jóvá, amikor küldöm a kérelmet.

Eszter egy pillanatra megszédül. Úgy érzi, a munkahelyére sem lesz képes bevezetni, nemhogy Szegedre meg vissza. Kelletlenül rábólint Karcsi ultimátumára, és elköszön a gyerekektől. Nézi, ahogy besétálnak az épületbe. A kicsi és a nagy. A mosolygós és a dacos. Születésük óta egymás ellentétjei. Mégis milyen jól elvoltak együtt. Régen. A válás előtt. De amióta Karcsi a fejébe vette, hogy Áron miatt ment tönkre a család, az is idegesíti, ha

az öccse levegőt vesz. Hiába magyarázta el neki már vagy százszor, hogy Áronnak semmi köze nem volt az egészhez.

Dühíti a cammogó forgalom, fél, hogy elkésik az első meetingről. A főnök már így is neheztel rá, amiért kétszer el kellett halasztani a koncepciótervek leadását. Nem engedhet meg magának több hibát. Ha elveszíti a projektvezetői beosztását, muszáj lesz több tartásdíjért könyörögnie Vikornak, és ezt mindenáron el akarja kerülni. Nem függhet újra attól az embertől, aki annyi éven át uralkodott rajta. Pedig milyen szépen indult az egész. Az irodaszatlat elárasztó csokrok, a szenvedélyes Messenger-üzenetek, a hajnalig tartó együttlétek és a meglepetésút Rómába. Ilyen rajongással korábban sosem találkozott. Főleg nem egy finom modorú, dúsgazdag hoteltulajdonostól. Hát persze hogy igent mondott neki, amikor a Tevere partján megkérte a kezét. Mintha ezzel a túlradó szeretettel csak azért emelte volna őt olyan magasra, hogy aztán tényleg rettenetes legyen a zuhanás, a nászutat követő rémálom, mely szinte észrevétlenül kezdődött a ködösítésekkel, a burkolt kritikázásokkal, majd folytatódott a gyereknevelés körüli értelmetlen veszekedésekkel, és végül teljes pompájában kibontakozott Viktor egyre képtelenebbé váló elvárásainak sorával, melyeket a legnagyobb igyekezet árán sem lehetett teljesíteni, és ami elvezetett egészen addig, hogy eltűnt a királykék fotel.

Eszter az utolsó pillanatban érkezik a meetingre, de összeszedetten beszél. Kivetíti a terveket, mindenkinek tetszik a reprezentatív terek bátor színekompозиciója, a beépített bútorok izgalmas vonalvezetése és a javasolt designtermékek. Mosolyog, igyekszik magabiztosnak tűnni, tudja, hogy jó tervező és jó anya, de hiába telt el két év a válás óta, Viktor szavai még mindig a fülébe csengenek: *mit keresnek ezek a rémes bútorok a nappalimban, hová lett a jó ízlésed, milyen anya az, aki a szülés után egy évvel visszamegy dolgozni, neked fontosabb a munkád, mint a családunk, megint híztál, már öltözködni sem tudsz, miért kell neked minden felkapni a vizet, állandóan miattad van a feskő, hogy tudtál ilyen szar hotelt választani, én ebben biztos nem töltök el tíz napot, dehogy bölintottam rá, ott sem voltam, amikor foglaltad, már megint kihagy az emlékezeted.*

Amint vége a megbeszélésnek, becsukja a laptopját, és kisiet a vécébe. Magára zárja az egyik fülkét, próbál mély levegőt venni, de mellkasát összenyomja a félelem. Úgy érzi, már sosem lesz igazán jól, sosem talál vissza ahhoz a nőhöz, aki Viktor előtt volt. Megint eszébe jut a fotel. Ahogy az anyja halála után pár héttel felújította. Lebontotta róla a régi szöveteket, átcsiszolta és lelakkozta a fából készült részeket, és az ülőfelületet bevonta királykék bársonnyal. Ha ránézett, mindig az anyja jutott eszébe, ahogy ott ül, és művészeti albumokat lapozgat. Aztán egy reggel a fotel nem volt sehol. Csak egy színtelen, üres tér maradt utána a budai luxusház nappalijában. *Eltűnt*, mondta Viktor, és az arcán átfutott egy halvány mosoly.

Hívják focizni, de nem megy. A mászókához sincs kedve. Ül a padon, várja a testvérét. Már a cuccait is összepakolta, hogy amint kell, indulhasson. Ma szeretné Karcsi minden gondolatát előre kitalálni. Hátha akkor nem lesz baj. Lehajol, rajzol a földre egy derékszögű háromszöget. Négyzeteket húz minden oldalhoz, de még mindig nem teljesen érti, hogy a két kisebb miért akkora együtt, mint a nagy. Valaki a fejére üt. *Gyere, te szaros*, hallja a bátyját. Felpattan, siet utána.

A buszmegállóban odaadja neki a tízórajját. Mindig meg kell neki hagynia. Karcsi azonnal betömi a túrók buktát, pedig otthon sosem eszi meg. *Mit bámulsz, hülyegyerek,* kérdezi. *Semmit,* feleli Áron, pedig a nagy túródarabot nézi, ami a testvére szája fölé tapadt. Tudja, hogy a buszon nem ülhet a közelébe, nehogy leégesse. Keres egy helyet hátul, az ablaknál. Szereti, ahogy a fák meg a házak elszáguldanak mellette. Ilyenkor gyorsnak és erősnek érzi magát. Mintha repülne. De a busz túlhalad a megálló, és a bátyja még mindig csak a telefonját nyomkodja. Odamegy hozzá, és a fülébe súgja, hogy jelezni kéne, mire Karcsi félrelöki, és megnyomja a gombot.

Hazafelé végig szidja. *Te elmeroggyant, miért nem tudtál időben szólni, most félórát gyalogolhatunk.* Áron bólogat, bár szerinte csak pár perccel több így a hazaút. *Megint sikerült elintézned, hogy az egész délutánom el legyen baszva. Remélem, tudod, hogy ennek ára lesz. Milyen ára,* kérdezi Áron, de a bátyja csak mosolyog. Legutóbb akkor mosolygott így rá, amikor kölcsönkérte a távirányítós autóját, és egy nappal később már el sem lehetett indítani.

Amint belépnek a lakásba, Karcsi leül a számítógépéhez, és ebédet akar. Áron megnézi, mi van a hűtőben. Kiszed egy adag rakott krumplit, és berakja a mikróba. Megterít a tálcán. Villa balra, kés jobbra, és egy pohár víz. Ez nagyon fontos, mert egyszer az apjuknál a mama helyett ő vitte fel a vacsorát, és elfelejtette a vizet, mire a tesója ráborította az egész tálcát. A forró bableves megégette a combját. Mindenkinek azt kellett mondania, hogy elbotlott.

Belép a gyerekszobába, leteszi az ételt, de szeme megakad a monitoron. Karcsi hihetetlen sebességgel öli az ellenségeket. Közben Gáborral beszélget. *Anyámat tényleg csak a melója érdekli. Az öcsémet is bevágta a bölcsibe egyévesen. Apám ettől akadt ki. Bocs, hogy nem tudtam átmenni. Ott jönnek! Várj. Még ne menj rájuk! Buskempeljünk. Már csak huszonegyen vagyunk. Ne. Ez meg micsoda? A kurva életbe! Lenokkoltak. Ezt nem hiszem el. Kész. Meghaltam.* Kinyomja a telefont. Földhöz vágja a kontrollert. *Ez is miattad van, te buzi, mert itt sertepertélsz körülöttem, és nem tudok figyelni! Többet be ne tedd ide a lábad! És takarítsd ki azt a görényt!* Kituszkolja az öccsét, és bevágja maga mögött az ajtót.

Áron nem bánja, hogy végre egyedül lehet, de fogalma sincs, hogyan kell kitakarítani Pitagoraszt. Csak két hete kapta. Talán a forgácsot kell kicserélni. Hozza a kukát, feláll egy székre, és marokkal szedi ki az almot. A sarok nedves, büdös, és egy csomó ürülék van benne. Éppen végez, mire eszébe jut, hogy lapáttal kellett volna csinálnia. A friss forgácsot ráborítja a höröcsögre, de az egy pillanat alatt kiássa magát. Szór neki ételt, kicseréli a vizét. Reméli, hogy most már elégedett lesz vele a testvére. Kezet most, nekilát a házinak. Szereti a matekpéldákat. Szabályosak és érthetőek, ami valahogy megnyugtatja. Ha egyszer híres matematikus lesz, minden pénzét odaadja majd az anyjának, hogy ne kelljen annyit dolgoznia.

Épp számol, amikor kivágódik a gyerekszoba ajtaja. Sosem látta még ilyen óriásinak a bátyját. Mintha a tiszteresére nőtt volna. Dühöngve vágat a kukához, kivesz belőle egy marék forgácsot, azzal jön felé, és közben üvölt, hogy *tessék, edd meg a nyamvadrt rágcshálód szarját, te büdös köcsög, ez a jutalmad, hogy bebuktuk a kupát, simán nyertünk volna, ha átmehtek Gáborhoz, na, tessék, egyed már!* Áron elrántja a fejét, összezárja a fogait, de érzi, ahogy a nedves forgács elkenődik a száján. Felfordul tőle a gyomra. Rúgkapál, szabadulni akar a testvére szorításából. Karcsi feljajdul, hátrébb ugrik. Egy ideig csak néz maga elé, mint aki mindjárt felrobban, aztán odamegy a terráriumhoz, leveszi a zokniját, belenyomja a höröcsögöt, ráköt egy csomót, és kifut vele az erkélyre. *Mit csinálsz,* kiált utána Áron, és szalad ő

is, de már csak azt látja, ahogy a zokni repül, ki a negyedikről, ki a parkba, a játszótér felé, és fennakad egy nagy fa tetején.

Annyira sír, hogy alig látja a lépcsőfokokat. Teljes erejéből fut lefelé. Tudja, melyik fához kell mennie. Amelyik ott van a piros pad mellett. Igen, már látja, ott a fehér zokni, a legtetején. Csak azt kell kitalálnia, hogyan jut fel oda. Fél a magas helyektől, de egy videóban azt hallotta, a matematika olyan, mint a fára mászás: minden lépést előre át kell gondolni, aztán megtenni egymás után, előbb oda, aztán vissza. A padról eléri az első ágot. Felhúzza magát, halad fölfelé. Csak átgondolni, melyik legyen a következő lépés. Ilyen egyszerű az egész. Most kivételesen jó, hogy kicsi és könnyű. Minden ág elbírja. Még négy van hátra. És innen elég nyújtózkodnia. Eléri a zoknit. Óvatosan leakasztja a gallyról. Érzy, ahogy a hörcsög megmozdul benne. Ettől hirtelen olyan boldog lesz, mintha kitört volna a nyári szünet. Emlékezetből halad visszafelé. Megjegyzett minden lépést. *Na, mi van*, hallja a bátyja hangját. Lenéz, de a pad rögtön forogni kezd alatta. Hiába kapaszkodik, elveszíti az egyensúlyát. Egy facsonk az oldalába karistol. Lába alól eltűnik az ág. És zuhanni kezd. A föld azonnal eléri az arcát. Még mindig fogja a zoknit, de a karja furcsán néz ki. Elhajlott, mint egy rossz gumikard. Ijesztő. És nagyon fáj. Sírnia kell. Karcsi leguggol mellé. Halkan káromkodik. Segít neki felállni. Eltámoogatja a lifthez. Lefekteteti a kanapéra, párnát tesz a keze alá, és azt kéri tőle, hogy ne mozogjon. Pitagoraszat visszarakja a helyére, és azt mondja, *ha el mered mondani anyának, miért mentél föl arra a kicseszett fára, akkor annak meglesz a következménye*. Aztán telefonál. *Szia, Anya. Képzeld, amíg tanultam, Áron kiment a parkba fára mászni, és leesett. Lehet, hogy haza kellene jönnöd.*

Próbálja egy hosszú levélben összefoglalni a szegedi megbeszélés eredményeit, de megint azon kapja magát, hogy Áront nézi. Még mindig alszik, pedig már tíz óra van. A bal karja szinte eltűnik a nagy gipszben, pizsamás lába lelóg a kanapéról. Büszke rá, hogy olyan ügyes volt a kórházban. Ő bezzeg a műtét alatt úgy járkált a folyosón, mint egy elmeháborodott, és amikor Áront kitolták és felébredt, örömeiben elsírta magát. A frászt hozta szegény gyerekre. Fogalma sincs, hogyan indítsa el az új projektet távmunkában, de szeretne Áron mellett lenni, amíg teljesen meggyógyul. Ezt persze még Viktorral is meg kell harcolnia.

- Anya, megvan Pitagorasz?
- Persze. Miért ne lenne? Jót aludtál?
- Igen. És enni is adtál neki?
- Tápot meg egy paprikacsumát. Hogy vagy?
- Nehéz a gipsz. És nem tudom mozgatni az ujjaimat.
- Ez most ilyen. De mindennap jobb lesz. Csak próbálgasd.
- Kérhetek lapot meg ceruzákat?
- Tán rajzolni akarsz?
- A jobb kezemmel nincs baj.

Eszter levesz a polcra egy albumot, rátesz pár írólapot és a nyitott tolltartót. Segít Áronnak felülni, kitámasztja a hátát egy díszpárnával, és visszatelepszik a laptopjához. Folytatja a levelet. *A megrendelő egy közel kétszáz oldalas belső arcuati anyagot bocsájított rendelkezésünkre, melynek műszaki kidolgozására két hónapunk van*. Reméli, ezért a munkáért kap annyi bónuszt, hogy jövőre ne egyik napról a másikra kelljen élnie a fiúkkal. Felsőhajt. Azon gondolkodik, Karcsi milyen szótlan és segítőkész a baleset óta. Arról, hogy pontosan mi történt,

egyik gyerek sem beszél. Csak azt hajtogatják, hogy Áron felmászott a játszótér melletti fára, és leesett. Pedig Áron sose szokott fára mászni, még az üvegezett liftekben is fél. *Célunk most az, hogy minél logikusabb és letisztultabb közösségi tereket alkossunk, a skandináv stílus jellegzetességeit felhasználva, többfunkciós bútorok alkalmazásával.* Hosszan bajlódik az igények felsorolásával. Szüksége van egy cigiszünetre. Feláll, keresi az öngyújtót, de tekintete megakad Áronon. Megint alszik. Az ölében heverő lapot teljesen beborítják a vadul cikázó, piros és fekete vonalak, melyek mintha egy bizarr élőlényt ábrázolnának.

Eszter kísétál az erkélyre. Rágyújt. Eltűnődik. Karcsi ma reggel szinte könyörgött, hogy sulis után hadd menjen át az apjához. Megengedte neki, hiszen tudja, mennyire csüng rajta. Mindig azt mondogatja, hogy pont olyan szeretne lenni, mint ő. Nézi a játszótér előtti piros padot, és mellette a nagy fát. Kizárt, hogy Áron csak úgy szórakozásból felmászott ilyen magasra. Elnyomja a cigit, visszamegy a nappaliba, folytatni akarja a levelet, de hirtelen feltűnik neki a csend. A motoszkálás hiánya. Odalép a terráriumhoz. Beletúr a forgácsba. Megfogja a hörcsögöt, de az nem mozdul. Fölemeli, és egy ideig csak tartja a merev kis testet. Aztán óvatosan visszateszi a forgácsra. Leül az alvó kisfia mellé. Remegő kézzel nyúl a rajzáért. Nézi a piros és fekete vonalakat, de lassan elhomályosul a kép, és már csak a királykék fotelt látja, ahogy egy szeméttelenen fekszik, felborulva. A karfái összekarcolva. A lábai kitérve. És a kárpitja közepén, fentről az aljáig kettéhasítva.

IZSÓ ZITA

PUNCSTORTA

Szégyelled bevallani,
hogy hittél volna neki,
ha időben mondja,
hogy sosem akart bántani.
Lágy maradt volna a szíved,
mint a sütemény belseje,
amit túl hamar vettél ki a sütőből,
mert rosszul tudtad a receptet.

Rendelni akarsz valamit,
hiszen születésnapod van,
de a puncstortát
nem lehet mazsola nélkül kérni.
Ez eszedbe juttatja,
hogy az ő részeit is el kell fogadnod magadban,
ha igazán szeretni akarod azt, aki vagy.

Mostanában érdekes dolgokat veszel észre.
Például ugyanúgy iszod a kávé,
ugyanolyan a hangszíned, ha ideges leszel,
és ugyanúgy nem mondd el
senkinek, ha bántanak.

De már csak olyanok ezek az emlékek,
mint a turistaútvonalakon
furcsa helyeken felejtett régi padok,
amiktől kilátás nyílt
a jövőbe, amivel annyiszor fenyegettek,
de ma már nem lehet tudni, mire néznek,
mert rég körbenőtte őket a gaz.

LIBIKÓKA

Amikor elmondtad neki a döntésed,
elcsodálkozott,
hogyan jutottatok idáig,
mintha egy videón felgyorsítva nézte
volna végig,
hogyan nyílik ki egy virág.

Tudtad, hogy
a hallgatásoddal
tudod a legjobban érzékeltetni
a magabiztosságodat,
versenyzongoristák
használják így
játék közben
a feszes szüneteket.

Ezért vártál egy kicsit,
aztán megkérdezted,
neki hogy lenne a legjobb,
de még a nem eldöntendő kérdésekre
is csak igennel vagy nemmel felelt,
mint a gyerek,
aki teljes súlyával
ránehezedik a libikóka egyik felére,
hogy soha többé ne engedje le a másikat.

VÁMOS MIKLÓS

IGA

Főszereplőnk a távolsági buszra várt, egy falu központjában, a Balaton felvidékén. Tetszett neki, hogy itt a fedett melegedőben a helybéli lelkes értelmiségiek ingyenkönyvtárat rendeztek be, amíg nem jön a buszod, olvashatsz, egy-egy példányt magaddal is vihetsz, ha cserébe adsz – hozol, itt hagysz – azonos számú nyomdaterméket. Midőn a gyerekkorában híres szovjet regényt lapozgatta, gondolatai elkalandoztak. Akszajev: *Távol Moszkvától*. Az apjának megvolt ez a vaskos kötet, a szürke álvászon borítóban. Igen, elolvasta, nagy nehezen. Moszkvából idekeveredő mérnök csetlik-botlik e távoli vidéken, a munkások gyakran kinevetik, de szeretettel. Azért küzd, hogy szocialista rohammunkával fölépüljön a gyár vagy üzem vagy mi-fene, és ő mehessen vissza a frontra harcolni az ellenséggel.

Gyerekfővel nem fogta föl, hogy talán büntetésből küldték ide a mérnököt, s a helyszín Szibéria, talán finom, burkolt célzással a Gulag-munkatáborokra. Amúgy a szocialista realizmus és a sematizmus egyik alapkönyve. Lehet, hogy újra el kéne olvasnom? – éppenséggel vihetné. Csakhogy nincsen csereértéke. Ráadásul eme ódon nyomdatermék erősen dohányszagú, és akkora, hogy nyolc napon túli testi sértés okozható vele.

Na jó – visszacsúszttatta a helyére. Tudott lemondani. De mindenképp szeretett volna magával vinni valami emléket innen. A legfőbb polc peremén pici fehér tárgyba ütközött a mutatóujja, leverte, magasakat ugorva pattogott a viharvert szőnyeg borította kövezeten. Dobókocka! – az egyik kedvenc tárgya. Láta, a hatos volt fenn. Szerencsém lesz. Ekkor öt-hat tagú társaság lépett a melegedőbe, ezért gyorsan zsebre vágta. Amazok németnek bizonyultak, zajosan vizsgálgatták a gyűjteményt, találtak a sarokban az anyanyelvükön nyomtatott köteteket, megörültek, egymás kezéből kapkodták a példányokat.

Egész úton hazafelé azon gondolkodott, ugyan miért s hogyan került a megállóba a dobókocka. Az egyik tenyerébe hajigálta, nem ment könnyen, rázott a busz. Háromszor is hatost dobott. Mi a frász, cinkelt? Nem. Utána jött a többi szám, összevissza.

Már a Veszprémet elkerülő útszakaszon vette észre, hogy a négyes sarkába odafirkantották kék filctollal: IGA. Hm. Vajon ki s miért írta rá, láthatólag kapkodva.

Ráért töprengeni rajta. Várpalota, Inota és Pét, a három szocialista város egyesült. Fekete-fehér fotó képalírása volt ez a felső tagozatos történelemtankönyvben. A fura, egymáshoz simuló szürke betonkürtő látványa örökre beleégett az agya emléktárába. A szövegből kiderült: hűtőtoronyok. Most elhalad mellettük az autót.

IGA. Iga. Ööö... – eszébe jutott, hogy a jóga (yogim) állítólag azt jelenti: járom. Nyilván, mert a jóga fegyelemre tanít. Olvasta valahol. Azért más a járom, és más az iga. Vagy mégsem? Előhúzta a mobilját. A mai napig hozsanna harsant az agyában, amikor e készülékkel hozzáférhetett az emberiség összegyűlt tudásának javához. Röpke billentyűzés nyomán kiderült, rokon értelmű szavak.

A járom vagy iga a szarvasmarha befogására szolgáló eszköz. Ezért nevezik a beléje fogott ökröt jármos ökörnek. Megkülönböztetnek fej- és nyakjármot, a fejjárom homlokjáromra és tarkójáromra oszlik. A járomnak ez a három fajtája lehet egyszerű (féljárom) vagy kettős, így tulajdonképpen hatféle jármot lehet megkülönböztetni. Nálunk csak a kettős nyakjárom terjedt el, ezt külföldön magyar járomnak nevezik. „Rozgonyi Piroska föltette magában, / Hogy megtöri szívét fájdalmas igában... / Feleségül mégyen Lőrínchez azért is.” (Arany János) „Nehéz iga a vénség.” (Mikszáth Kálmán)

Huh... megint tanultam valamit, gondolta. Noha már tapasztalta, az ilyesformán beszerzett ismeretek olyanok, mint amikor az egyetemen vizsga előtt szívja magába az ember az anyagot. Nyolc napon belül gyogyul.

Rendben, de mi indít arra valakit, hogy egy közönséges fehér dobókockára ráírja a szarvasmarha befogására szolgáló eszköz nevét? Inkább az elvont értelem tájkán keresendő a magyarázat, szögezte le önmagának.

Nekilátott, hogy kifundálja a lehetséges históriát. Nagyobb társaság érkezik Balatonszepezdre, hosszú hétvégére. Fiatalok, boldogok. Házaspárok, szerelmesek, néhány úgynevezett szingli. A strandon peccsenyebarnára sülnék. Á, nem valószínű, ilyenkor még nem elég meleg az idő a fürdéshez. Inkább a tágas teraszon napoznak, a nők az újabban divatos merész bikiniben, amelynek az alsója hátul csak egy csík, födetlen a seggük. Keveset beszélnek, ki-ki a telefonját bővíli. Egy szolgálatkész férfi italokat visz mindenkinek. Bort? Sört? Nem, csavarhúzó, az, ugye, viszki és narancs, ha nem tévedek.

Ismét a Wikipédián kötött ki, és persze tévedett. Dugóhúzó = vodka-narancs. Aha.

Na szóval, isznak, esznek, míg bealkonyodik. Aztán játszanak. Most mutasd meg!-et. Az eljátszandó szó a JÁROM. A férfi, aki most is osztogatja az italokat, segíteni próbál a partnerének, és amikor odanyújtja a koktélt, a kistányéron ott a pici dobókocka. Ám a copfos nő – foglalkozása: a főnök asszisztense – nem veszi észre a föliratot. Így kikapnak.

Idáig jutott, amikor elhagyták Székesfehérvárt. Elégedetten szuszogott. Úgy érezte, jó munkát végzett. *Konyec filma. The End.*

*

A lengyel túrabusz az isten háta mögötti település kellős közepén rohadt le. Az utasok zúgolódva szálltak ki, haragjukat a sofőrre zúdítva, aki tehetetlenül vonogatta a vállát. Együttértzett a sok peches honfitárssal. Befizettek a méregdrága háromnapos kirándulásra, ami valójában csak a fele volt, a többi az utazás. Nincs annyi eszük, hogy kiszámítsák, meddig tart a Krakkó–Pozsony–Budapest–Balaton-táv egy ilyen otromba és lomha járművel? Amit ritkán szervizelnek, így kiszámíthatatlan, mi lesz most. Ha van némi szerencsénk, nem az akku dobta be az unalmast.

A társaság körbejárta a szabálytalan útkereszteződést. Étterem zárva. Mutató házak. Távolági busz megállója, nett épület, benne sok könyvespolc meg egy pianó.

Iga Gałczyński félrehúzódott a többiektől. Zúgott a feje, enyhén remegtek a lábai. Szívesen megosztotta volna a panaszat valakivel, de senkit nem ismert a csoportból. Úgy volt, hogy Andrzej jött erre a víkendre, a pénzt felesben fizették be. Csakhogy két nappal korábban Andrzej lebukott. Kiderült, hogy végig két kapura játszott. Viszonya volt Ewa Wozniakkal, aki Iga utcájában lakott, s valamennyire barátnőztek. Na, ennek is vége. Vége mindennek.

Iga egy angol író nő könyvét hozta magával, hogy legyen mit olvasnia a hosszú úton. Virginia Woolf. A vallomásszerű regény arról szólt, hogy egy nőnek, ha alkotni akar, min-

denekelőtt saját szobára van szüksége, amelyet magára zárhat, és a családtagoknak tiszteletben kell tartaniuk, hogy ott ne zavarják. Igának még sose jutott saját szoba, pedig műfordítónak készült, és az is alkotó tevékenység, ha jól csinálják. Íróasztalt se vettek neki, ölében nagy alakú spirálfüzettel fogalmazgatta mondatait néhai apja töltőtollával, amely gyakran megfolyósodott, ha már kevés volt benne a tinta. Ilyenkor lepecsételte a ruháját, rosszabb esetben a fotel huzatát, s hallgathatta az anyja rikácsolását, hogy ő nem képes vigyázni semmire.

A turistacsoport előző este szétszéledt a magyar főváros bulinegyedében. Iga maradt a háromcsillagosnak hirdetett szálloda presszójában, a füzetével és a tollával. De túl nagy zajt csaptak a vendégek. A szomszéd asztalnál svédek vagy finnek mulatoztak. Lengyel konyakot ittak, itt az volt a legolcsóbb rövid. A címkéje szerint Wozniak... az a kurva Ewa, hogy rohadna meg. Iga sírva fakadt. A skandinávok nyomban a pártfogásukba vették, belediktáltak egy pohár konyakot, vigasztalták a maguk nyelvén és angolul, amelyet röhejesen törtek.

Idővel Iga elfogadott még egy konyakot. Kevés vártatva ott termett egy szőke, vállas férfi, lengyelül szólott hozzá: Szia, te itt? Bizony, én itt. MÉR nem jöttél velünk? Igának ekkor esett le, hogy ez a srác is a túracsoport tagja. Vállat vont: Én csak... – nem fejezte be: kicsit egyedül akartam maradni avval a nagy sebemmel.

A következő rundot a férfi – kiderült, hogy Jerzy – állta. Iga lassacskán megvigasztalódott. Andrzej menjen, és szarjon a kalapjába, gondolta. Eme idiómát Wirginia Woolf könyvéből tanulta.

Amikor a presszó zárni készült, Iga éppen suttogva mesélte Jerzynek, hogyan alakult a párkapcsolata, és milyen gyászos véget ért. Históriaja közepén tartott. Jerzy szörnyülködött. A skandinávok elszivárogtak. Ahogyan az idő is.

Jerzy szelíd határozottsággal rávette Igát, hogy folytassák a beszélgetést, nagyon izgalmas és tanulságos. Igának jólesett kiöntenie a szívét. Jerzy szobájában kötöttek ki. A minibárból kiitták a miniuvegeket.

Wirginia Woolf az egyik fejezet közepén tárgyilagos mondatban közölte olvasóival, hogy őt az unokatestvére megerőszkolta. Pont. Témaváltás. Iga éppen akkor ért ehhez a részhez, amikor a busz Budapest határához érkezett, amit a társaság megtapsolt. Iga behajtotta a kötetet, hátradőlt. Próbálta elképzelni, hogyan történhet a megerőszkolás. Ha az ember lánya összeszorítja a combjait, kitarthat... vagy nem?

Jerzy semmiféle agresszív lépésre vagy mozdulatra nem vetemedett. Egyszer csak egy dobókockával kezdtek játszani. Akinek alacsonyabb szám sikerül, leveszi valamelyik ruhadarbját. Izgi, de értelmetlen szórakozás, gondolta Iga. Amikor már csak bugyi és melltartó volt rajta, a férfi még szinte teljesen fel volt öltözve. Ekkor simogatni kezdte Iga vállát. Nyakát. Tarkóját. Finom, suttogta ő.

Mire észbe kapott, Jerzy lerántotta a sliccén a cipzárt, kivette a hímtagját, s Iga bugyiját félretolva, behatolt. Na! Ne! Kérlek! – kiáltotta Iga. De nem képezte meg a szája ezeket a szavakat, addigra hátba vágta az éles fájdalom. A lelki mellett a fizikai. Túl gyakorlatlan volt a testiségben. Igyekezett félretaszítani Jerzyt, nem bírta túlerővel. Na, bazmeg, förmedt rá egy égi hang (onnan sejtette, hogy nem Istené, hogy női), ilyen a megerőszkolás!

Az volt a legszörnyűbb, hogy amint a férfi lefordult róla, elégedetten horkantott, és kis híján elaludt. Iga oldalba vágta: Jerzy, az anyád kínja, te belém élvezted? A férfi ásított, á, nem rántott hús... tudod!

Igának csak lassan esett le, hogy ez mit jelent. És ha teherbe ejtettél? – vetette ellene bágyadtan. Á... nem hinném – a férfi fölült –, na, későre jár, hunyjunk is valamennyit, megyek, szia – s hozzáfűzte hibátlan kiejtéssel: *See you later alligator*.

Iga nem tudta, hogy Jerzy évek óta Angliában keresi a pénzt, pincérként, állandó éjjeli műszakban.

For a while crocodile! – fejezte be Iga a mondást a férfi hült helyének.

A reggelinél Jerzy odacselezte magát a lány asztalához. Békítően megérintette a térdét. Iga durván arrébb lökte a kezét. Erre a férfi bocsánatkérően mosolygott, s Iga kezébe nyomott valamit, majd átült máshová.

A dobókocka. Hogy van pofája... rohadjon meg.

Amikor a busz lerohadt az isten háta mögötti faluban, Iga a könyvtárnak berendezett megállóban eldobta a dobókockát. Észre se vette a négyesen a kék filctollas feliratot: IGA.

Négyes volt a szobaszáma. Ha fölűnt volna neki, talán értékeli e parányi szellemességet. A történetek dacára.

Az élet = IGA. Az iga = ÉLET, juthatott volna eszébe. Ha tudna magyarul. Szeretett játszani a szavakkal. Lengyelül az iga és a járom = *jarzmo*. Az élet viszont = *zycie*. Szójáték nem adódik.

REKE BALÁZS

KISTÉRSÉG

Odakint vaksötét volt, tíz után pár perccel a kinti lámpákat is lekapcsolták. A függönyöket nem húzták el éjszakára, hogy jobban járjon a levegő a felforrósodott helyiségben. Kilencedik napja tombolt a kánikula, eső egy hónapja nem esett.

Pali háton feküdt az ágyban, a sötétet bámulta. A mellkasára üres konzervdobozt rakott, az alján lévő fél centi vízbe hamuzott. Néha valaki felhorkantott vagy köhögött álmában, aztán újra visszaüledett a némaság a helyiségre. A szemeteskosárba dobált maradékok közt csótányok kotorásztak. Pali szinte hallani vélte, ahogy a csáprágóikkal egyre apróbbra morzsolják a száraz kenyérhéjakat és a csokoládédarabkákat, amiket a csomagolások sarkaiból bányásznak elő.

Miután elnyomta a csikket a konzervdobozban, felkelt az ágyból, és a ledobált táskák, ruhakupacok között kibotorkált a folyosóra. Felkapcsolta a villanyt. Néhány helyen hunyorgott a neon, volt, ahol ki is égtek már a csövek. A folyosót végig narancssárga linóleum borította, amin ezernyi barna és fekete karcolás éktelenkedett, a falra szerelt lambéria egyik repedésébe nagy, fekete csótány szaladt be, amikor hirtelen világos lett.

Pali elsétált a zuhanyzóig. A lefolyók rozsdás mélyedéseiből karalábészag áradt, a padlón a burkolat több helyen feltört, és az apró járólappozajokat mindig kirúgta valaki a helyéről. A zuhanyzóban kétméteres magasságban hosszú, vasszínű csövek lógtak ki a falból, amiknek a vége legörbült. Ezekre apró fémbilincsekkel nagyjából hasonló méretűre levágtott

locsolócsődarabokat erősítettek. A csövek végén mindig gyöngyözött egy kevés víz, és a cseppek, amikor összegyűltek és lezuhantak, hangosan csattantak a járólapon. Aki akarta, egész éjjel tudta hallgatni a víz csattogását.

Palit a foga nem hagyta aludni. Úgy érezte, mintha a szemfoga tövétől az agyáig hasítana hullámokban a fájdalom. Óvatosan felhúzta a felső ajkát, vicserított, ahogy a falon lógó maradék tükördarabba nézett. Egyik ujját a szemfog hegyéhez érintette. Érezte, hogy a fog már mozog, billegett előre és hátra. Úgy gondolta, keres egy fogót, és kér Kacsa Feritől vodkát, annak ugyanis mindig van egy üveggel. Az jó lesz fertőtleníteni meg a fájdalomcsillapításra is. Lesz, ami lesz, kihúzza magának.

Visszament a hálóterembe, és megrázta a magzatpózban alvó Kacsa Ferit. Az lassan nyitotta ki a szemét. Hunyorogva meredt a sötétségbe.

– Mit akarsz?

– Adj már egy üveg vodkát – súgta Pali. – Majd visszaadom, ha kapunk lóvét.

– Mi van? Minek az neked most?

– Kell. Rohadtul fáj a fogam, kihúzom, csak kell valami fertőtlenítőnek.

– Te hülye vagy! – jelentette ki Kacsa Feri, és felült az ágyban. – Hogy húznád már ki itt? Nem vagy te orvos, tuti, hogy elcseszél valamit, aztán vihetnek a kórházba!

– Adsz vagy nem? – türelmetlenkedett Pali.

– Nekem mindegy, ha ki akarsz baszni magaddal... – dűnnyögte Kacsza Feri. Felkelt az ágyból, a párnája alól elővett egy gyűrött cigarettásdobozt. Rágyújtott, és közben nadrágot húzott. – Gyerünk akkor! – mondta.

– Megoldom egyedül is – háritott Pali. – Csak add a vodkát!

– Bolond vagy? Nem tartom már itt.

A régi karbantartó szobából szereztek egy harapófogót meg egy erősen hiányos első-segélydobozt. Aztán mentek végig a folyosón, Kacsza Feri elöl, Pali mögötte kullogott. A női mosdó előtt álltak meg, amire egy papírt ragasztottak „Ne használd!” felirattal. Kacsza Feri körülnézett, mintha bárki is lett volna a környéken, aztán benyitott. Az utolsó fülkéhez mentek, Kacsza Feri belépett. A végé fölötti ablak nyitva volt, a kilincse kenderkötelet csomóztak. Kacsza Feri lecsukta a végédeszkát, fellépett rá, és behúzta a vodkásüveget, ami a kenderkötélre volt kötve.

– Nem liheged kicsit túl ezt a dolgot? – kérdezte Pali.

– Muszáj – mondta Kacsza Feri –, ezeknél nem lehet elég óvatos az ember, eddig folyton eltűnt a piám, innen már nem lopja el senki. Ha eltűnik, tudom, hogy te voltál, és akkor eltöröm az ujjad.

– Nem fogom elvenni – mondta Pali, közben az arcához kapott, mert újra belehasított a fájdalom a fogába.

– Hol akarod csinálni? – kérdezte Kacsza Feri.

– Nem tudom még, de menjél vissza aludni, intézem én!

– Lófaszt! – legyintett Kacsza Feri. – Lehet, hogy elájulsz, és szétcsapod a fejed, vagy bármi lehet, kell egy segítő. Bár én, ha a helyedben volnék, megvárnám a reggelt, aztán szólnék a főnöknek, hogy kell egy orvos.

– Á, tudod, milyen! És ha elzavar inkább? Sajnálja az még egy üveg vízre is a pénzt, nem-hogy fogorvosra. Inkább küld el, minthogy bármit fizetnie kelljen.

Kacsza Feri megvonta a vállát, letekerte az üveg kupakját, és meghúzta, aztán előhúzza a cigarettáját, és rágyújtott. Megkínálta Palit is. Közben a mosdókhoz mentek, Pali újra megnézte a teljesen elszürkült fogat a maszatos tükörben. A helyiségre gyenge sötét narancssárga fény ülepedett, a plafonra szerelt izzó már a végét járta. Szürke, porlepte pókfonalak hálóztak körbe mindent, és néha meglebbentek, amikor a nyitott ablakokon befújta a meleg szél.

– Mit szól majd Edit, hogy foghíjas leszel? – kérdezte nevetve Kacsza Feri.

– Ne szóljon az csak semmit – morogta Pali. – Nem dolgozik, várják, hogy küldjem a pénzt, ülnek az anyaotthonban a gyerekekkel, azt várják, hogy a szájukba repüljön a sült galamb. Na, csináljuk?

– Hát, komám, te tudod – mondta Kacsza Feri, és ivott még egy kortyot, majd Palinak nyújtotta az üveget.

Pali lehúzott belőle egyszerre vagy két decit, valamennyit a harapófogóra öntött, megszívta a cigarettáját, és a mosdókagyló szélére tette. Az egész teste bizsergett az italtól, de a biztonság kedvéért még egy nagy kortyot leküldött. Vicsorított, és a szürke fogra tette a harapófogót. Már akkor felszisszent, amikor rászorította a fogra.

– Á, nézni is rossz, bazmeg! – szűkölt Kacsza Feri, és gyorsan ivott egy kis vodkát.

– Hé, ne idd meg mindet, kell majd kimosni a sebet! – szólt rá Pali. Egy pillanatra kivette a szájából a fogót. – Számolj vissza inkább nekem – tette hozzá.

– Honnan? – kérdezte Kacsza Feri.

– Bánja a faszom, csak egyszer mondd azt, hogy most!
Kacsa Feri félig kitakarta a szemét, és nagyon lassan számolt, majd elkiáltotta magát, hogy „most”, és erősen összeszorította a szemét.

A kiszuperált kisbusz a munkásszálló udvarán állt meg, a sofőr, egy tagbaszakadt férfi, foltozott és olajos kantáros nadrágban, hosszan dudált egymás után háromszor, majd kiszállt, és felnyitotta a motorháztetőt. Kihúzta a nivópálcát, nézegette az olajsintet, öntött hozzá pár decit, aztán beindította a motort, és járatta, hogy az olaj kavarodjon el rendesen. Az öreg dízelmotor hangosan kerepelt, mint egy traktor. A sofőr bólintott, lecsapta a motorháztetőt, és beült a vezetőfülkébe, kitámaszkodott könyökkel az ablakba, és úgy cigarettázott. Közben már szállingóztak lefelé az emeletről az első munkások, utat vágtak maguknak az ember méretűre felnőtt gaz és a törmelékkupacok közt a kisbuszhoz.

Pali arra riadt, hogy Kacsa Feri rázza a vállát. Párszor meg is pofozta, mert a férfi nem akarta kinyitni a szemét.

– Ébredj már, te barom, indulni kell! – kiabálta Kacsa Feri, és Pali kezébe nyomott egy hideg dobozos kólát. – Ezt rakd a tarkódra, amíg leérünk, aztán idd meg, majd helyre tesz!

Pali oldalra fordult, és az órájára nézett. Öt múlt pár perccel. Úgy érezte, hogy felrobban a feje, a gyomra szűrt, a kitépett fog helye nyilallt és égett. Tenyéryni vérfolt vöröslött a párnáján. Megfordította, és felkelt. A női mosdóba sietett. Még ott volt a csap mellett a nyitott elsősegélydoboz meg a véres fogó. Gyorsan megmosta az arcát, új gézdarabot tömött lyukas ínyébe, és indult a többiek után.

– Na, mi van, megmaradsz? – bökte oldalba Kacsa Feri a buszon. Pali az ablaknak borulva pihegett.

– Majd kiderül – nyöszörögte Pali.

– Én megmondtam, hogy nem jó ötlet, de neked aztán beszélhet az ember! Mintha egy feneketlen kútba ordibálnék.

– Hova megyünk, nem tudod? – kérdezte Pali, és kissé felhúzta magát, kutatott a táskájában a cigarettája után. – Megint lenyúlta valaki a cigimet – jegyezte meg, miután visszahúzta a táskája cipzárját.

– Most nem, csak mindet elszívtuk az éjjel. Nesze! – hajította oda Kacsa Feri a sajátját. – Vegyél ebből, majd hozzáírom a tartozásodhoz.

Pali rágyújtott, a füst elkeveredett a többiek cigarettájából felszálló füsttel, és kiröppent a nyitott ablakokon. Az emberek csendesek voltak. Némán cigiztek. Mások ettek vagy aludtak. A kisbusz átvágott az egyik külvároson, és kihajtott az országútra.

– Hova megyünk, itt milyen építkezés van? – kérdezte Pali.

– Azt mondják a többiek, hogy új munka lesz ezen a héten.

– Mi?

– Inkább ne akard tudni – legyintett Kacsa Feri.

– Azért megmondhatod. Nagyfiú vagyok már, túlélem.

– Valahonnan kihullott egy brigád napszámos, aztán a főnök kölcsönadott minket a hagymázóknak.

– Mi van? De hát ott kinn reggel nyolcra lesz vagy ötven fok – hüledezett Pali. – Ezt hogy a francba gondolja?

– Tudsz jobbat? – vont a vállát Kacsa Feri. – Ha pofázol érte, még el is zavarnak a szállóról, aztán mehetsz haza. Vagy csinálod, vagy hívnak mást.

Egy útmenti benzinkúton álltak meg, hogy a munkások vegyenek ásványvizet, hideg üdítőt meg cigarettát. Pali az érmés telefonfülke felé intett a fejével, és mondta Kacsza Ferinek, hogy elintéz egy gyors hívást.

A fülkében borzalmas meleg és hűgyszag volt, Pali egy csorba tégladarabbal támasztotta ki az ajtaját, hogy legalább szellőzzön. Dobálta be az érméket, és tárcsázás közben rágyújtott. Hosszan csöngött, mielőtt felvette volna valaki. Pali hadarva kérte Editet a telefonhoz. Várakozás közben bedobott még pár érmét, és folyamatosan a kisbuszt nézte, nehogy elinduljanak nélküle. Egyszer csak érezte, hogy megtelt a szája valami nyálkás anyaggal, kiköpött oldalra a fűbe. A nyála még mindig élénkpiros volt a vértől.

– Pali? – szólt bele Edit a telefonba.

– Itt vagyok, igen – mondta Pali, és köpött még egyet, aztán a füléhez szorította a kagylót.

– Mi a helyzet? Kölykök, jól vannak?

– Igen, velük nincs gond, kint vannak a többi gyerekekkel az udvaron.

– Akkor csak nem olyan rossz az a hely, mint mondtad a múltkor?

– A gyerekeknek mindegy, ők elvannak... – itt elcsuklott a hangja.

– Mert mi van, a többi asszony még mindig genyózik veled? – kérdezte Pali, és felrakta a kagylót a telefon tetejére, kilépett a fülkéből, hogy jobban rálásson a buszra. Amikor újra felvette a kagylót, csak annyit mondott: – Hát, mit tudom én, legyél velük kedvesebb, meg beszéljessél, aztán majd befogadnak azok. Á, a francba, mennem kell, indulunk tovább.

– Hova? – kérdezte szípigva Edit.

– Nem tudom, valahol a halál faszán vagyunk már, kivisznek most a földekre fokhagymát szedni. Ott döglünk meg ebben a rohadás melegben.

– Pali?

– Igen, Edit, monddjad gyorsan, mert mennem kell tényleg!

– Tudsz küldeni pénzt? A múltkori nem volt sok, és alig maradt belőle, itt meg nem adnak szinte semmit, jól jönne pár dolog. A gyest meg egy másodperc alatt elviszi a szobabérlés.

– Küldenék, de sajna nincs most. Ja, nem is mondtam, fogatlan lettem. Elhalt, vagy mi, az egyik fogam, és ki kellett húzni, nagyon sokba volt, mert az éjszaka közepén már nem bírtam a fájdalmat. Elvitte a pénzt az a szemét orvos, tudod, milyenek ezek a fogdoktorok! Alig maradt kajára is pénzem. Nem mintha túl sok mindent meg tudnék most rágni – tette hozzá nevetve. – De ne féj, egy-két nap, és kapok megint, aztán küldök postán, majd elsétáltok a sráccokkal felvenni. Addig, nem tudom, cserélgessetek a többi asszonnyal, úgy megy ez itt nálunk is. Ha valakinek nincs valami, ami kellene, kapunk kölcsön, cserébe adunk valami mást. Szóval, igen, így. Meg kell próbálni. Kicsit nehéz dolog ez, de te vagány csaj vagy, tudom, hogy ügyes leszel. Megoldjuk ezt is!

– Már csak három hetünk van, utána kiraknak innen – jegyezte meg Edit. – Kell az az albérlet, hova menjünk a két gyerekekkel?

– Ne aggódj, bébi, kézben tartom a dolgot! – hadarta Pali, és elmorzsolta a csikkét a füle plexiüvegén. Közben hosszú dudaszó hallatszott. – Mennem kell, ez már nekem szól. Hívlak majd holnap vagy holnapután! – mondta, és lerakta. A telefon nem adott vissza érmét. Pali azért megnézte a kidobónyílást, mielőtt futva elindult volna a buszhoz.

Öt napig dolgoztak a hagymaföldeken. Mindannyian feketére égtek a napon, a térdük simára kopott, nem volt olyan tagjuk, ami ne fájt volna. A kisbusz délután nem állt be a

munkásszálló udvarára, mert akkor beragadt volna a nagy dugóba a vasúti sorompó előtt, így az épület előtt lefékezett, kirakta a vészvillogót, és megvárta, amíg a munkások kimásznak, aztán továbbhajtott.

Pali és Kacs Feri szállt ki utoljára. Tetőtől talpig porosak voltak. Ahogy a kisbusz elhajtott, leültek a munkásszálló kerítésének betonkávájára, és a sapkájukkal leporolták magukat valamennyire. Kacs Feri elővett egy üveg vodkát, ivott, aztán Palinak nyújtotta az üveget. Az ital teljesen felmelegedett a napon. Pali beleivott, az arca eltorzult, még csípte az alkohol a félig behegedt lyukat az ínyében. Visszaadta az üveget Kacs Ferinek, és elővette a cigarettáját. Sokáig játszott egy szállal, sodorgatta, nyomorgatta, amíg már majdnem elkezdett kihullani a dohány a hüvely végén. A négysávos úton kavargó autóhadat nézte. Lassú fémhernyóként vonszolta magát előre a feltorlódott járműsor.

– Azt hittem, legalább ezért a tróger melóért megfizetnek jobban, ha már beugrosok voltunk – mondta Pali, és meggyújtott egy gyufát.

– Egyvalaki biztosan jobban kapott érte, csak abból mi nem látunk egy fityinget se – tette hozzá Kacs Feri.

– Menjünk, igyunk egy hideg sört vagy valami, már unom ezt az egészet!

– Benne vagyok, komám, tudok egy jó helyet, itt van úgy háromsaroknyira. Csöndes kis kocsmá.

– Az jó lesz, gyerünk! – intett Pali, és felállt a betonkáváról.

– Nem akarsz fürödni meg átöltözni? Így mocskosan menjünk oda? – értetlenkedett Kacs Feri.

– Kit zavar? Ha valakinek bűdösek vagyunk, az fogja be az orrát. Én nem szégyellem, hogy dolgoztam. Aki tud pénzt keresni anélkül is, hogy koszos legyen, az mondja meg, hogy kell.

Kacs Feri a panelok közé vezette, az egyik tömbház aljában volt a kocsmá. Szokványos hely, egy régi garázból kialakítva. Szűkös terek, egy-két asztal fért el csupán a belső részben, meg a nyerőgépek. A bejárat fölé nagy vasszerkezetre tetőt emeltek, így lett egy kiülős részleg is, ahol már hat kerek asztalnál üldögéltek az emberek. Öregek meg olyanok, akik éppen kerülték vagy keresték a munkát. A tartórudakhoz valami szerelvényt hegesztettek, amire deszkákat fűrtak, és arra fölraktak egy erősen használt tévét. Néha ugrált a képe, és kissé recsegett is az élesebb hangokra. Az emberek azt nézték. Valami régi, fekete-fehér film ment éppen. Vén, repedezett törzsű platánok alá építették fel a kerthelyiséget, így a forróság ellenére odabent viszonylag kellemes klíma uralkodott, jól járt a szél is. Amikor Paliék odaértek, a nap éppen olyan pozícióban állt, hogy egy panelház teljesen kettévágta a korongját, és a napsugarak kétoldalt reszkető fénybe borították a tömbök több száz ablakát. A konyhák nyitott ablakain használtolaj-szag áramlott ki, és a szél kiszippantotta a zsírpecsétes függönyöket, amik lebegtek és fodrozódtak, akár a zászlók.

A pult mögött fiatal lány ült, a telefonját bámulta, közben a forgószeiken fél fordulatokat pörgött. Lágy hangerőn szólt a helyiségben a rádió, a pult fölé erősített tévé a VIVA+ adása ment lenémítva.

Kacs Feri két sört rendelt. Pali a nyerőgéphez somfordált, megvakarta az arcát, és kitapogatta a zsebében a pénzét.

– Csak ésszel, testvér! Volt már gond ebből – kezdte Kacs Feri, és Pali kezébe nyomott egy sört. – Küldtél múltkor az asszonynak pénzt?

– Persze, feladtam postán, de még nem érkezett meg, szerintem biztos a postások felnyitják, és kiveszik a borítékból. Szemét, lopós banda az egész! Hagyjuk is! – legyintett Pali, és

elővette a pénzköteget a zsebéből. – Nézd csak, ezzel tartoztam. – Leszámolt pár ezrest, és Kacs Feri kezébe nyomta. – Kösz a sört! A következő kör az enyém lesz.

– Gyere, üljünk ki a kertbe, bámuljuk mi is a tévét, mint a nyuggerék! – mondta Kacs Feri, és próbálta kifelé terelni Pali.

– Mindjárt, csak egy ezrest belövök, az nem oszt, nem szoroz. Mi van, ha nyerek?

– Te tudod, én nem szólok bele, mit csinálsz – vont vállat Kacs Feri.

Pali kihajtogatta a papírpénzt, a nyílásba dugta. A gép beszívta. Pali pörgetni kezdett. Az első négy pörgetésből nem jött semmi, aztán ötödikre fogott egy duplázót. Fel is ment egy ideig, de végül elbukta a rizikótétet, a gép elvette az összeget. Pali idegesen oldalba vágta az automatát.

– Hé, faszikám, ne verd már szét a gépet! Még egy ilyen, és húzhattok elfelé innen! – kiáltotta oda a pultoslány, felkelve a székéről.

– Jól van! – szólt vissza Pali feszülten.

A következő pörgetésekkel elbukta a bedobott pénz maradékát.

– Mondtam, hogy kutya dolog ez! – nyugtázta Kacs Feri. – Edit se örülne neki, gondolom. Inkább eredj, hívd fel! Láttam egy fülkét itt a sarkon. Van apród?

– Nem sok.

– Nesze! – mondta Kacs Feri, és egy marékka Pali kezébe nyomott. – Biztos hiányzol nekik. Ott várnak abban a bűdös anyaatthonban, olyan az, mint a börtön. Mennyi kell még, hogy meglegyen az albérletre?

– Már nem sok, pár hét, és összejön szerintem – felelte Pali.

– Akkor mondjál nekik valami jó hírt, itt megvárlak.

Pali kilépett az utcára. Száz méterre volt a telefonfülke. Lassan odasétált, közben rágyújtott, és átszámolta az aprót, amit Kacs Feritől kapott. A fülke üvegén alig lehetett átlátni, teljesen telefirkálták. Tárcsázott, várt, aztán amikor felvették, Editet kérte a telefonhoz, és megint várt. Hangos zúgás kíséretében egy locsolóautó haladt végig az utcán. Szórta a vizet mindenfelé a forró úttestre. Az autót kiabáló, félmeztelen gyereksereg követte, és amikor a vízszög a betonra csapódott, ők odarohantak, és mezítláb tapicskoltak a sárrá oldódott hűvös porban.

– Itt vagy, Pali? – szólt bele már másodjára Edit.

– Igen, igen – hadarta Pali, befogva a fülét. – Pont egy baszom nagy gép megy el itt, alig hallok valamit, várjál, pár pillanat az egész!

A gép továbbhajtott, a sikoltozó gyereksereg követte, ahogy ráfordult a következő kis útra.

– Na, itt vagyok, elment végre! Mi a helyzet? Hogy vannak a kölykök? – kérdezte Pali.

– Pali, miért nem hívtál napok óta? Már nem tudtam, hogy mi van.

– Á, Edit, el sem hiszed, milyen szar napjaim voltak, majd' beledöglöttem a melóba, örülök, hogy élek, de elvileg most már jobb helyre visznek minket. Legalábbis nagyon remélem.

– Jól van, örülök. Tudtál küldeni pénzt? – kérdezte Edit.

– Persze, nyuszikám, küldtem. Mondtam, hogy majd érkezik a postával.

– Nem kaptunk semmit, pedig elsétáltunk tegnap is a gyerekekkel. Most már tényleg nincs egy fityingünk se. A Bori a szomszéd szobából adott kölcsön.

– Mennyit? – vetette közbe Pali, és leverte a hamut a cigarettája végéről.

– Egy ötezrest – mondta halkan Edit.

– Az jó, akkor küldök majd még pénzt, hogy vissza tudjad adni neki. Meg utánanézek a postának is, gyanús ez nekem, hogy valahol lába kélt a borítékornak. Ilyen ez a tolvaj banda!

Edit hallgatott.

– Itt vagy, bébi? – szólt bele Pali.
– Igen – felelte Edit. – Mikor jössz értünk?
– Nem tudom még pontosan, de nemsokára. Ígérem.
– Meglesz a pénz az albérletre?
– Persze, biztosan.
– Ígéred?
– Igen, bízzál bennem, tudod, hogy intézem a dolgokat.
– Felhívtad a tulajokat?
– Még nem, ameddig nincs meg a teljes kaució meg a többi, addig nem akarom, mert minek. Csak úgy beszéljek a levegőbe?
– De ha másnak adják? – kérdezte Edit.
– Nem fogják! – legyintett Pali, és belenyomta a csikkét egy graffitit „o” betűjének a közepébe.
– Honnan tudod?
– Ismerem én az ilyeneket – hárált Pali.
– Mikorra jön össze a pénz?
– Szerintem pár hét.
– Pár hét? – horkant fel Edit. – Két hetünk sincs már itt. Hova megyünk, ha nem jön össze? Mit csináljunk a két gyerekkel?
– Ne aggódj annyit!
– De Pali, tudnom kell, meglesz a pénz? Lesz lakás?
– Persze, bébi, mondtam, hogy lesz. Azért jöttem el melőzni, hogy legyen minden.
– Nem költötted el, ugye? Ugye megvan a pénz?
– Megvan, hát. Mondom, hogy már csak egy kicsi kell hozzá.
– És az mikorra jön össze? Meglesz időben? – faggatózott tovább Edit. – Pali, mondj valamit, kérlek!

– Honnan a faszból tudjam! – ordított bele a telefonba Pali.

Csend lett. Közben a telefon jelezte, hogy a hívás folytatásához érmét kell bedobni. Pali bedobott még egy kevés aprót.

– Ne haragudj, csak kicsit elfáradtam. Nehéz napjaim voltak. Itt sosincs szünet.

– Jól van, Pali – súgta Edit.

– Minden rendben lesz, ígérem.

Edit hallgatott. A vonalban csak a szokásos fémes alaphang zúgott.

– Oké, bébi? – kérdezte Pali. – Mondjad, hogy rendben lesz minden!

– Rendben lesz – ismételte utána Edit.

– Látod, már jobb is! – nyugtázta nevetve Pali. – Most mennem kell, holnap is hívlak. Szerintem ilyen tájban. Legyél telefonközelben. Mindig benyel egy rakás pénzt ez a szar, mire szólnak neked, hogy gyere a telefonhoz.

Pali visszaakasztotta a kagylót. Az érmék hangos csörömpöléssel értek a helyükre a telefonkészülék gyűjtőjében. Egy húszast visszaadott, az a kiadónyílásban landolt. Pali kivette, és visszament a kocsmába.

Kacsa Feri a kerthelyiségben üldögélt, a filmet nézte a többiekkel. Pali a nyerőgéphez ment, beletolt egymás után öt darab ezrest, átállította a tétet egy magasabb összegre, és pörgetett. Az első pár pörgetés eredmény nélkül ment tovább, aztán megfogott egy duplázót. Már alapból nagy összeg volt, de Pali nem gondolkozott, átírta rizikóra, és mint egy eszelős, szemrezdülés nélkül duplázni kezdett. Az összeg oldalt egyre növekedett, de nem is nézte, csak nyomta a gombokat, és írta fel a nyereményeket. Aztán egyszer csak elvette az ujját a gombokról, és hátralépett. A gép hangos dalt játszott, a három óraszimbólum egyenes sorban állt a képernyő közepén. Megfogta a jackpotot. Hosszan pörögtek felfelé a számok a rizikómezőben. Végül közel kilencszázezer forintnál állt meg a számláló.

A pultoslány nem tudott mit csinálni, idegesen keresgélt a telefonjában, hívta a főnökét, aki negyedóra múlva befutott. Vadonatúj, fekete szedán Mercedes állt meg a hely mellett. A férfi nagydarab volt, izzadt, göndör hajú és ideges arcú, drága napszemüvegben. Sokáig tanakodtak a pultoslánnyal a raktárban, közben a lány folyton kisanidított a függöny mögül a pult felé. Addigra Pali mindenkit megitatott a helyen, és az öregek meg a lógósok ott álltak a piájukkal a kezükben, és figyelték, hogy mi fog történni. Sosem láttak még ekkora nyereményt.

A tulaj aztán savanyú arccal gratulált Palinak a nyereményhez, összeadta a tartozását, kivonta az összegből, és leszámolta elé a nyolcszázötvenezeret a pultra, majd udvariasan megkérte, hogy ha végzett az italával, távozzon, mert a személye körül már túl nagy lett a felhajtás.

Pali egy nejlonszatyorba csavarta a pénzköteget. Szinte rohanva mentek Kacsa Ferivel a munkásszálló felé. Ott aztán Pali ledobta a koszos gönceit, a pénzzel teli zacskóval együtt lefördött, a rejtkehelyeiről összeszedte a maradék pénzt, és kivette a táskájából az utcai ruháját. A cipőjét egy ronggyal kifényesítette, inget húzott, és mindent, ami kellett, azt beledobálta a sporttáskájába. Körülnézett, hogy figyeli-e valaki, de az utolsó ember is elment valamerre, ameddig zuhanyozott, csak Kacsa Feri volt a helyiségben. Most is ott ült a vele szemben lévő ágyon. A maradék vodkáját iszogatta, és közben az ujjai közt pörgetett egy cigarettát.

Pali felállt az ágyról, a vállára vette a táskáját. Hirtelen úgy érezte, mintha a ledobott ruhákból áradó bűz és a cipőkből párologó kesernyés lábszag máris próbálna rátelepedni a frissen felvett ruháira. Kezet nyújtott Kacsa Ferinek.

– Isten veled, testvér! – mondta Kacsa Feri, és megszorította a kezét. – Remélem, minden rendben lesz! Üdvözlöm Editet meg a gyerekeket.

– Kösz – vetette oda kurtán Pali, és elindult a lépcsőház felé.

Az utcákon már enyhült kissé a forróság, de a járdák repedéseibe kent szurok még mindenhol képlékeny volt. Kánikula- és olajszag keveredett az elsuhanó autók által felvert, napégette por szagával. Pali szaporázta a lépteit. Izzadt, és közben folyton hátrafelé nézett. Az járt a fejében, hogy valaki a kocsmából vagy a munkásszállóról hamarosan feltűnik mögötte, talán többen is, beszorítják egy sikátorba, és agyonütik a nejlonszatyornyai pénzért. Kacsa Feriben sem bízott teljesen, ő még tudta is, hogy hová tart, melyik a busza a pályaudvaron, mikor indul. Gyerekjáték lenne neki.

De nem jött senki. Egy órával később a buszpályaudvaron volt. Valamennyi pénzt elküldönített a farmerja zsebében, hogy ne kelljen soha a nejlontáskát elővennie. Egy újságosnál

cigaretta-t vett, egy kisboltban sört, és leült egy padra, a 9-es kocsiállás mellé, ahonnan a járata megy fél óra múlva.

A járat késve érkezett, az ajtók hangosan kivágódtak, a sofőr leengedte az utasokat. Gyorsan leürült a busz. Páran jegyet vettek rá, és felszálltak, közben már járt a motor. Pali bámult maga elé, a sporttáskával az ölében, és csak arra eszmélt fel, hogy a járat ajtóit becsapódnak. A busz elhajtott. A dízelmotor súlyos forrósága, amit maga után hagyott, még percekig körülölelte Palit.

Lassan felállt a padról, a vállára vette a táskáját. Átvágott a kocsiállások és a pihenőidejüket töltő buszok között.

A nagy gyalogosátkelőnél már egészen sokan összetorlódtak. Izzadtak, fújttak, rángatták a pólójuk nyakát, hogy hűtsék magukat. Pali beállt leghátra. A lámpa zöldre váltott, az emberek mindkét irányból megindultak, középen, ahol találkoztak, kicsit kerülgették egymást, aztán átértek a túloldalra.

CSABAI LÁSZLÓ

A SORSÜLDÖZÖTT

Nyárliget legnagyobb agrárdiszkontjának főbejáratánál Krtek, vagyis Kisvakond fogadja a vásárlókat. Kisvakond hatalmas, a tenyerébe ülhetnek a lurkók. Így fényképeztetik le magukat. Krtek mellett Akasztó Gerzson, a tulajdonos-üzletvezető is üdvözlöli a kuncsaftokat. Ezt szereti legjobban a munkájában: az őszinteséget. Mert tényleg örül azoknak, akik a vagyont gyarapítják.

A bevásárlókocsi-gyűjtőhely mögé Bor Bella áll be a kombijával. Gerzson megy öleléssel köszönteni a keramikust, aki zavartan néz körül, de visszaölel.

- Hozzam a targoncát, Belluska?
- Elég egy raktári kocsi. És ne tapogass itt, mások előtt!
- Csak megadtam a tiszteletet, ami egy művésznek jár.
- Elég, ha kifizetsz.
- Volt ezzel valaha is gondod?
- Nem. Na, rakodjunk át!

A díszáruraktárban Gerzson ellenőrzés nélkül aláírja a harminc virágdíszes és huszonöt angyaldíszes kerámiakaspó átvételét.

- Köszönöm, Gerzson, a számla meg pdf-ben.

Gerzsonnak azért tetszett meg Bella, mert olyan szokatlanul erős a felépítése. Látónivaló: kemény fizikai munkát követel a fazekaskorong. A nő arca viszont fehér és szeplős. Érzékeny, álmodozó, sorvadozó lélekre vall. Az ellentétes dolgok keve-

redése jó italban és kinézetben is, vette észre sokszor Gerzson, s keze már fonná is át a nő derekát. Bella ellöki.

– Mit képzelsz! Nyitva az ajtó!

– Már zárom is be.

– Nem kell! Csak hagyj békén!

– Mi van veled?

– Hogyhogy mi van?

– Nem akarsz?

– Mit?

– Hát... A múltkor... Éppen itt...

– Nem volt itt semmi!

– De igen! És nagyon élvezted!

– Na jó, volt egy kis... pajzánkodás. De az a múltkor volt. Most meg most van! És egyébként is... nem méltó hozzám az ilyesmi. Asszony vagyok, anya. És iparművész. Nem egy kis... nyári gyakorlatos diák. Vagy kielégítetlen titkárnő.

„Pajzánkodás”... Gerzson emlékszik Bella dús ágyékára, és érzi, ahogy a nő belemélyesztette a körmét a vállába. Az ingén keresztül!

Bella a díszáruaktár ajtaját becsapva távozik. A kerti törpék, a napelemes leszúrható lámpák, a gipsz Vénusz-szobrocskák és a többi csecsebecse hosszú ideig remeg a polcokon.

A Bella-incidens nyomott hangulatot hagy maga után. Hiába issza Gerzson a feketét. Az sem dobja föl, hogy néhány segédmunkást nyilvánosan leteremt.

– Nem kávé kell neked – mondja Teri, a titkárnője –, hanem egy jó szauna. Menj, gőzöld ki magad!

Gerzson szereti a Júlia fürdőt. Gimnazista korában szokott rá, hogy péntek esténként a szaunában vagy a medencében ülve vizslassa cimboráival a nőket. Egy csinos lányt, és a fürdőbe csak ilyenek járnak, képzeletben levetkőztetni élvezetesebb, mint igazából. Persze úgy is jó. Gerzson előszeretettel közeledik az alkalmazottjaihoz. Még a kertészeti szakiskola duális képzésben ideszervezett diákjaihoz is. Sőt, ők kezdeményeznek! Rang a csitrik között, ha valakinek *megvolt* a főnök úr.

Gerzsonnak kedve támad Terit szemlélni, ahogy vizes fürdőruhában ellibeg előtte a nagymedence felé. Láttá már őt vizes fürdőruhában. Meg száraz fürdőruhában és fürdőruha nélkül is. Ez fontos szempont volt abban, hogy Magdi, a korábbi titkárnője távozásakor – akit szintén sokszor látott meztelenül – Terit vette föl a helyére. De Teri munkaerőként is megállja a helyét. A teljhatalom látszatával utasítgat. S mivel így tesz, tulajdonképpen teljhatalma is van a cégnél. Gerzsonnal szemben viszont mindig szolgálatkész és tisztelettudó. „Ezt nem érti meg sok nő: egy férfi önérzetét nem szabad megsérteni!” – mondta egyszer cimboráinak Gerzson, és közben elégedetten gondolt Terire. És ugyanezt az elégedettséget érzi, amikor viráglocsoláskor hajlogató alkalmazottját nézi.

– Tercsimercsi, hazaviszlek ma.

– Ó, ne fáradj!

– Nem fáradtság, és úgyis régen voltam már nálad.

– Ha gondolod...

A Bujtosi-tó mellett visz az út Örökösföldre. Gerzson arról mesél Terinek, hogy pulyakorában itt pecázgatott. Közben azonban Takács Olgit látja maga előtt, ahogy a szabadstrand nádasában vetkőzik-öltözik. A lányok meglesése a halaknál is nagyobb élvezet volt. Olgi immár a városi tévé bemondója és egy autószalonn tulajdonosának barátnője. „Ki gondolta volna, hogy ebből a kis feka lányból... Habár a segge már akkor is...” És Gerzson a nádasban már nem a meztelen gyermek Olgit, hanem a meztelen felnőtt Olgit látja. Aztán már nem is a nádasban van Olgi, hanem az Örökösföld 42. tizedik emeletén, Teri lakásában, Teri ágyában. És ez a képzeletbeli kettő, sőt három az egyben helyzet igazán meghozza a kedvét, a dolog természetéből következőleg, Terihez is. Jobb kezét a titkár nő combjára helyezi.

Kiugrik kinyitni az ajtót Terinek, amit sosem szokott, ez csak egy bohóckodás, az előjáték része.

– Sajnos most nem jó, anyám beteg – hűti le Gerzson a nőt.

– Mi? Persze... Sajnálom... Meglátogathatom?

– Nem hoztam haza, a kórházban fekszik. A... belügyön... izé, belgyógyászaton.

Gerzson a nő szemébe néz, keresi, hogy az legalább bánkódik-e az együttlét megghiúsulása miatt, de Teri elfordítja a fejét.

– Rendben, elviszlek a kórházba.

– Nem esik neked útba.

– Nem baj, ülj bel!

– Mindjárt itt a busz, van bérletem. Holnap találkozunk.

– Hát akkor majd holnap...

Gerzsonnak kedve lenne meglesni, Teri tényleg felszáll-e a kórházi buszra, de rájön, jobb a bizonytalanság. Holnap nem tudna mit kezdeni azzal a helyzettel, hogy legközelebbi szövetségese becsapta.

„Ha egy ajtó becsukódik, egy másik kinyílik!”, ez volt Pápai mama egyik unalomig ismételt mondása, amit a kis unoka Gerzson még nem értett. De most már ért. Ezért hajt Magdihoz.

– Én vagyok, engedj be! – mondja a kaputelefon mikrofonjába. A válasz csak egy kattanás, az ajtó nem kezd zúgni. Gerzson topog. De még türelmetlenségében is megdicséri önmagát, amiért igazán nívós környéken szerzett lakást Magdinak. Előbb-utóbb Teri is elő fog állni egy lakáscsereigénnyel.

Magdi maga jön ajtót nyitni. Melegítőben. Szemetesvödörrel. Gerzson rögtön az arcához hajol. Megcsókolja. A száját is. A nő visszacsókol. Aztán elrántja fejét.

– Jó, hogy látlak. De most itt a férjem.

– Nekem azt mondtad, elváltatok.

– Elváltunk, de... talán újra megpróbáljuk...

– Azt mondtad, elhagytad, mert folyton egyedül voltál, míg ő a kamionnal...

– Ez nem az a férjem! Ez bankban dolgozik. Ötkor mindennap végez.

– Szóval két férjed volt.

– Három. Az első tanár. És edző. Őt megölném, ha megkeresne.

– Nem avattál bele minden...

– És te nekem mindent elmondtál magadról?

– Nem. Nem tudom. Kellott volna? Ne vitatkozzunk, nem azért jöttem.

– Ne vitatkozzunk, bocsáss meg.

- Akkor... felmehetek?
- Nem érted, itt a férjem!

Otthon Gerzson lerúgja cipőjét, tölt magának egy feleste, és lezökken a konyhaasztalhoz.

- Kismóni? – kérdi a feleségétől, Nagymónitól.
- Robinál.

Gerzsonnak fogalma sincs, ki lehet ez a Robi. Biztos beszélt róla Nagymóni, de a nőnek olyan puha hangja van, hogy nem jut el a férfi agyáig. Meg nem is figyel oda rá. Nincs baja a feleségével. Talán még szereti is. Legalábbis hiányozna, ha egy nap üresen maradna a ház. De egy megszokott feleség éppen azért jó, mert nem sok vizet zavar, nem kell rá odafigyelni.

Nóri tojásos nokedlit tesz Gerzson elé, akinek elhomályosodik a szeme ettől a csodától. Tanyabokorban nőtt föl, ahol tarhonya, öhön, galuska, lapcsánka, puliszka ment. És azóta sem tud ezeknél jobbat. Nóri felbont neki egy sört. Gerzson megcsapdossa a nő fenekét. Nóri elmosolyodik ezen a kedvességen. Aztán csendben elbeszélgetnek. A szokásos dolgokról: a világ a végromlás felé tart, mindenki tolvaj, és hogy nehéz lefogyni.

Gerzson fürdés közben az orrát vizsgálja. A hegye szőrösödik, nem lehet leborotválni, mert az erősíti a szőrszálakat. Ki kell tépni. Bár ez fájdalmas, és néha begyullad a helye. Talál szőrszálakat. És a kellemetlen kinézetű orrhegye mellett még egy kellemetlen dolgot lát: az arcát. Egy ötvenéves, idősödő férfi arca néz vissza rá. Ami nem csoda, hisz Gerzson ötvenéves, de nehéz megemésztetni, hogy a belül érzett kornak, a harminc évnek ellenszegülni látszik a teste.

Nóri egy kosztümös sorozatot néz, amely a cári udvarban játszódik. Gerzson gyermekkorában látott ilyeneket, ebben viszont az furcsa, hogy minden szereplőnek török neve van. Kiveszi Nóri kezéből a távkapcsolót, és átvált a sportcsatornára. Real–Barcelona-meccs. A Real vezet. Mérgeesen átkapcsol. Az este további része kapcsolgatással telik. Mikor ebbe belefárad Gerzson, ágyba bújik. Nóri már ott van. Oldalra fordulva fekszik. Feje alatt egy színes magazin. Hirtelen felnéz.

- Mi a baj, Nóri?
- Nem tudok elaludni. Elálmosodom, de az alvás nem megy.

Nóri újabban nem tud aludni. Gyógyszert szed, meg méregdrága thai masszázusra jár, de egyik sem segít. Nem érti Gerzson, mi baja lehet Nórinak. Van hitelmentes házuk, három kocsijuk, jól menő vállalkozásuk, nyaranta Mexikóba mennek. Persze Nóri is öregszik, ő igazán, mert bár nyolc évvel fiatalabb férjénél, a nők hamar ráncosodnak. Nóri a homlokán és a hasán. Nem kellemes nézni, ezért Gerzson nem is közeledik hozzá túl gyakran. Nóri combja azonban nem narancsbőrös. Ezt most tisztán látja Gerzson, mert a telihold megvilágítja felesége paplan alól kibúvó alsó felét. „Épp olyan, mint Magdié!” Gerzson behunyja a szemét, s Magdit látja maga előtt, aki nem szemetesvödörrel és melegítőben fogadja a kapuban, hanem ruhátlanul az ágyban. Gerzson lihegve fordul rá a nő testére, kéjesen nyöszörög. Nóri viszont migrént emlegetve, fájdalmasan nyöszörög, de Gerzson befogja Nóri száját, hogy ne rontsa el az illúzióját.

ZENTAI ADÉL

HAZAI PÁLYÁN

Miért nem a bal a jobb, és nem a jobb a bal? Tényleg az az aktív, aki támad? Nézzük. De előre szólok, ez nem barátságos meccs lesz.

Majonézes krumpplisaláta. Undorító – mintha valaki már megemésztette volna. Amíg egész nap takarítással és főzéssel foglalatostkodtam, hogy délután kerti partin pöffeszkedhessen a pozór barátaival, ő mindössze ezt a förmedvényt volt képes összehányni. Kész szerencse, hogy megint bögök, legalább a sótól lesz valami íze is. Csak ne tudnám, hogy a gyerek ilyenkor a lépcső korlátja mögött guggol, az arcomat kémelve. Töpreng, hogy már megint mit cseszhetett el.

– Apa megint azt mondta neked, hogy toxikus műanyag szemét vagy? – kezét tördelve már a lépcső aljában ácsorog. Két élőlény van, amely bármit kritikátlanul visszamond: a papagáj és a gyerek.

– Dehogy, kicsim, félreértetted, apád nem mondana ilyet – hazudok a képébe. Soha nem lehetek benne biztos, mivel ártok többet: ha rájön, hogy az apja egy rohadék, vagy ha arra nevelem, ne higgyen annak, amit lát és hall – ne higgyen saját magának.

Bár szerintem késő. Voltam már parókás egysejtű, agyatlan fekete lyuk, és még sorolhatnám – persze mindet ugyanígy letagadtam. A gyereket sem kíméli. Anyátlan korcs, elcseszett fattyú, és a kedvencem: fröccsentett makákó. Aki ilyet kitalál, az egy igazi zseni.

– Akkor miért sírsz? – kérdezi ártatlanul. Érződik, hogy már rutinos versenyző.

– Mert hagymát pucoltam – itt az újabb nevelési gyöngyszem: kreténnek nézni a gyereket.

– Ugye nem... az... történt megint?

– Mire gondolsz, édesem?

– Ugye nem bántott? – kérdezi kezét tördelve, szemlesütve.

– Nem, dehogy – válaszolom. Legalábbis most nem, teszem hozzá gondolatban.

Mert hát néha-néha előfordul. A jó múltkoriban egy tenyéryi foltban kitépte a hajam. Máskor, egy vacsorai szóváltás hevében tortavillát állított a szemembe.

De tudom, ezek mind szerencsétlen balesetek voltak. Hiszen szeret minket, egész nap azért gürcöl az irodában, veri éjszakába nyúlóan a laptopját, és lóg folyton a telefonján, hogy mindenünk meglegyen. És ott van az anyja is, aki jobban tudja, mit kéne ennie – a közel ötvenéves kislának –, hogy a koszorúerei ne szűküljenek el idejekorán. Meg a haverjai, akik miatt újabb és újabb sportautókat meg karórákat vásárol. Csoda, ha néha eljár a keze?

Azt viszont meg kell hagyni, hogy a gyerekekkel nagyon szépen bánik. Jó, egyszer félig letépte a karját, de az is baleset volt. És utána azonnal visszaoperálták, ahogyan engem is mindig helyrekalapáltak. Mert ha rólunk van szó, nem számít a pénz. Jó ember ő a szíve mélyén – titokban még a kertünkbe beszokott mókust is eteti.

– Anya, én néha félek apától. És olyankor nagyon szégyellem magam – mondja a gyerek, és már könnyes a szeme. Soha nem tudtam ezzel mit kezdeni, nem igazodom ki valami jól az érzéseken. De már a szokásos tagadásra sincs időm, mert elkezd zörögni a kulcs a bejárati ajtó zárjában. A férjem a parti után hazavitte az egyik kolléganőjét. De vajon ki vezetett, ha mindketten részegesek voltak...? És miért volt távol másfél órát?

Szinte biztos, hogy megcsal. De megnyugtat, hogy legalább szépnek tart. Vasalás közben nézem a tévét, és egyértelmű: sokkal jobb bőr vagyok, mint bármelyik színésznőcske. Ezért látott bennem fantáziát – a karosszériában mindenképp. Se anyám, se apám, se rokonaim. Az elvonón szedett fel – épp egy ügyfelét látogatta meg. Drog- és alkoholproblémáim voltak akkoriban – ahogy most is. Így történhetett, hogy tövig nyomott gázzal beleszálltam egy fába. Majdnem mindkettőnket kinyírtam. A gyerek kirepült a szélvédőn – nem kötöttem be. Jókora sokkot kaphattunk, mert azóta sem emlékszünk semmire. Kettővel kevesebb múlt. Mindent a férjemtől tudok. Miért is ne hinném el? A hitetlenkedést meghagyom az ügyfeleiknek, amikor megkapják tőle a számlát.

Azóta el sem hagyhatjuk a házat. Kivéve a két-három havonta esedékes kontroll idejét. Azt a férjem – nagylelkűsége jeléül – mindenféle szépészeti kezelésekkal is összeköti. Mert inkább a feleség legyen áramvonalas, mint a versenyautó – persze csak ha választani kell.

– Csssst... – ugye te sem akarsz, hogy meghallja? – csitítgatom. Egy újabb jelenet most senkinek sem hiányzik.

– Ez miért nem alszik még? – tántorog be a férjem a nappaliba sáros cipőben. Bármiféle köszönés vagy megszólítás nélkül.

– Félek – reszket a gyerek.

– Félsz. És mégis mitől?! – kérdezi fojtott hangon, és megcsillan a szemében az a fajta örület, ami eddig sohasem kecsegtetett túl sok jóval...

– Nem elég nagy ez a ház? Netán nem kapsz eleget enni? Bánt itt téged valaki? – Az utolsó szavakat már üvölti.

– Fél a pókoktól – új rekord: egyszerre hazudni, és érvényteleníteni más, a gyerekeim érzéseit.

Már a kéztartásából tudom, hogy részeg. Nem beszélve a hanglejtéséről. Most mégis van benne valami új. Nem szeretem a meglepetéseket.

– Lapozzunk – legyint teátrálisan. – Holnaptól már úgysem akarlak titeket itt látni – mondja abban a hangnemben, amit eddig az ételfutárnak és a vízvezeték-szerelőnek tartogatott.

– Ezt meg hogy értsem? Hosszabb kontrollra megyünk?

– Örök kontrollra.

– Apa, kérlek, ne...! – nyüszíti a gyerek.

– Legalább ne előtte!

– Mi bajod? Nem is a te gyereked...

– Apa ezt most miért mondja? – zokog már kontrollálhatatlanul.

– Ez meg itt nem az anyád – mutat rám. A férjem. Legalábbis akit eddig annak hittem.

– Te nem vagy gyerek, ő meg nem nő. Ti nem is éltek! – kéjeleg tovább ebben a képtelenségben.

– Igen? Nem én vedelem literszámra a piát bögvé, mert kibírhatatlan az életem, és nem a gyerek pisil ágyba minden átkozott éjszaka?

– Könnyek... Ablakmosó folyadék egy újratölthető tartályban. Pia és húgy: nagyobb tartály. Szar: tartály, tömörítő funkcióval – sorolja.

- És mi van az elvonóval? A balesettel?
- Kitaláltam. Besétáltam egy boltba, és kísértél veled, a gyerekekkel, egy plazmatévével és egy házimozi-rendszerrel. Jó, jó, segített három ember cipelni a dobozokat a kocsiig.
- A gyerek kataton állapotban gubbaszt a sarokban. Újabb sokk. Megérdemelné, hogy ne kelljen emlékeznie az elmúlt három évre sem. Soha nem éreztem még ennyire közel magamhoz. Támad egy ötletem.
- Szóval vettél magadnak egy guminót. Igaz, milyen normális nő állna szóba veled? Még egy nyamvadt partneri kinevezésre se futotta! Azzal, hogy félrefésülöd a hajad, csak még szájalmasabb a kopaszodásod! Esetleg a miniatűr farkad a baj? Az meg a csúcs, hogy még egy gyereket se voltál képes összehozni magadnak. Hogy is mondják? Kevés a katona – és még az is rest?
- Fogd be a pofád, te nyomorult... – mielőtt azonban egy kamuarany jaguárszobrot marokolva rám vethetné magát, megbotlik a dohányzóasztalban. Az üveglap nagyot reccsen, és miszlikbe törik. Egy jókora szilánk átdöfi – egyenesen a nyakát.
- Megáll az idő. A csöndben csak a falióra ketyeg, a hűtő zúg, és egy közelben parkoló autó tolatóradarja csilingel. A krumplisalátába beleragad egy légy – kétségbeesett zümmögése hol felerősödik, hol elhal.
- Pazar! – csapom össze a tenyerem. Sikerült. – Tizenkettő a négyzetten szorozva negyvenöt... –
- Segíts... – hörgi bugyborékolva.
- Csst! Hát nem akarod hallani a briliáns számításomat? Tudnom kellett az időzítést. A lendületet. Az esés szögét. Még a padló súrlódási együtthatóját is. Ha már egyszer megfosztottál az emberségetemtől... legalább hadd élvezzem ki.
- Fölé hajolok. Egész testében remeg. Arcának verejtéke összevegyül a nyakából szivárgó vérrel, és tovább duzzasztja a hosszú szőrű, fehér szőnyegen éktelenkedő tócsát. Biztos, hogy én ezt nem sűrölöm ki.
- Ha nem mozdulsz, még pár percig kihúzhatod – simítom meg gyengéden a kopasz foltját.
- Anya... – hallatszik a sarokból a szűkülés.
- Hogy mi lesz a gyerekekkel? Passz. Kaphatott egy kisebb, na jó, nagyobb sokkot, oké, idegösszeomlást, de most is összerakják majd valahogy. Aztán meglátjuk. Odaát már van három óvodás, épp elég lesz az nekem.
- A szeme kigúvad az erőlködéstől. Látom, hogy mondani akarna valamit, de a torkában bugyogó vér belefojtja.
- Pontosan: a szeretőmnél. Nem csak neked lehet. Az állítólagos neurológusom, aki valójában vezető programozó. Képzelheted, mi mindent... megszervizelt rajtam.
- Megkezdődik a késő esti film – a szomszéd mindig nyitott ablaknál tévézik.
- De beszéljünk inkább valami fontosabbról! Minden élőlény legősibb ösztöne a túlélés. Tudod, miért? Mert a túlélés génje nemzedékről nemzedékre öröklődik. Ti voltatok a teremtési koronái – lépek a nyakára. – Eddig.
- Aztán mint a gázpedált azon az éjszakán, lenyomom a lábam. A szövetei ropognak, húsa enged, porcai reccsennek, és a feje akár egy rozsdás zsanér az ajtóról, végül leválik róla.
- Elnémul minden. A gyerek elaludt a sarokban. A falióra ketyeg, a hűtő zümmög. Amelyik autó be akart, az be is parkolt, egymás után csukódnak le a házak ablakszemei. A hold hidegében fürdőzünk. Három test. Egyik élt. Kettő soha – de mégis eleven.

A krumpplisalátába belefúladt a légy. A mókust sem látom kifelé menet.

Az igazi kérdés nem az, hogy ki támad. Hanem hogy végül ki marad fenn. Előre szóltam, hogy ez a meccs nem lesz barátságos. És igen, végig hazudtam.

MOLNÁR H. MAGOR

ELÉGIA

Kétéves vagyok, a kiságyamon a kárpit kék.
Erre fogok emlékezni először, ez lesz, ami az
emlékeimből bármi más előtt előtör, ahogy ez
a sötétkék kárpit lassan és lágyan issza magába

vérvörös vérem. Az orromból csöpög, mert
megijedtem. Majd megijedtem ettől is, az én
véremtől is, aztán meg attól, hogy sírni kezdtem,
mert nem merek sírni, mert szégyellek sírni, mert

nem szeretném, hogy észrevegyék. És most ez
a gyáván elfojtott, öklendő sírás rázza időnként
apró testem, szép ütemekben, akár a vér, ahogy
pettyezi ágyam. Megnyugszom végül. Apám

ordít, hideg a bőröm. Elnézem, hogy egy
méterre tőlem anyám feje hogyan koppan
a drapp tapétán. Vége van. A verésnek zenéje
van, lüktet a fülemben, hallom most is, hallom

most is boldogan. Kétéves vagyok, még friss
a hó a tereken. A Trabantban ülünk a színház előtt,
sűrű csöndben, az anyámra várva. A Trabantban
eléggé hideg van, s az apámat eléggé szeretem.

A tenyerem az ő tenyerét négyévesen sem ismeri,
mert sosem fogja meg a kezem, a csuklómat szorítja
séta közben, noha sétálni ritkán szoktunk, de édes-
apám, így szólítom, édesapám ilyenkor nekem

meleg, maró verejték az alkarom felén. Anyám szinte mindig rászól, szerinte az apám miatt lettem ekcémás. Szűk és egyszerű még a szívem, s ha meg is rémülök néha miattuk, ebbe a szívbe most rajtuk

kívül nem fér más. Ahogyan sétálunk izzadó apámmal, mindegyre aggódó anyámmal, igen, erre gondolkodom gyakran még ma is, ha lefekvés előtt az órámat levéve átdörzsölöm a bal csuklómat.

Ötéves vagyok, kórházba megyünk. Apám hozza a virágot, de majd mikor odaérünk, én is a kezembe vehetem. Húgom született. Tágul a szívem, ahogyan tágul a világegyetem. Hazaérve a lelkemre köti,

hogyan vigyázzak rá, mert ő még kicsi, én meg már nagyfiú vagyok. A fontos dolgokat sokszor mondja, s mert lehet, hogy később rossz leszek, a biztonság kedvéért néhanapján előre is leszid az apám.

Óvoda után elcsavargok. A fülemnél fogva vonszol hazáig, nadrágszíjjal veri a hátam, amíg anyám könnyek között köszöni a szomszédnak, hogy megtalált. Később is elver még a szíjjal,

már nem tudom, miért. Arra sem emlékszem rendesen, hogy nagykamasként miért pofoz meg annyira, hogy bereped a dobhártyám, talán valami pénzzel nem tudok elszámolni pontosan.

Anyámat többnyire ököllel üti, vagy a cirokseprű fanyelével. Néha az arcán, de leginkább ott, ahol nem látszik a fájdalom: a mellkason, a hasüregnél, bordatájon, vagy a koponya hajjal takart részein.

Egy jobb egyenessel olyannyira eltalálja egyszer, hogy a feje hátracsapódik, az orrnyerge felhasad, a szemei eltűnnek, és úgy esik össze véres arccal, mint akinek kihúzták a gerincét. És úgy marad.

Miután eléggé megveri, apám mindig megköveti, szelíd lesz, és hónapokig békén hagyja. De azért az iskolából óvatosan megyek haza, míg nem derül ki, délelőtt mi volt, s hogy mennyit ivott. Pár év múlva

mind megszokjuk, verekszünk mi is a húgokkal, kislányokat nem ütünk meg, ordítja ilyenkor apám az arcomba két pofon közt. Pedig később a húgom sem ússza meg, talán mert végül ő is nagylány lett,

nem tudom. Apámat néha nehezen értem meg. Délelőtt iszik, délután alszik, lábujjhegyen járunk a lakásban, vagy lemegyünk anyámmal játszani. Aztán van, hogy épp ez a baj, mint most, mikor

a játszótérről késve érünk haza mi hárman, legalábbis az előszobában megint az a vadul lüktető, robbanással fenyegető, vastag véna fogad minket apám kérges homlokán.

Lehetetlen megmondani, mikor fog ütni, ha ütni fog egyáltalán. Megszokott ritmusban lököm arrébb hatéves húgomat, majd állok be közéjük, enyhe terpeszben. Apám nyála az

arcomra szemerkél, miközben tajtékzik, erre még emlékszem, csak arra nem, hogy hogyan került a csontfehér furulya anyám keskeny és kőhideg öklébe, hiszen annak a gyerekszoba

könyvespolcán van a helye. Nem hinném, hogy magunkkal vittük a játszótérre, esetleg a tülekedés irama vagy ereje taszított minket az ebédlőbe, s a telefonasztalkán felejtett

furulya egyszerre felriadt, ki álmában az a korhadt nyelvű fejsze volt, amelyik az anyját egykor lemetszette, de ebben nem vagyok biztos. Csak abban, ahogy a levegőt szelte.

Arra emlékszem csupán, hogy mennyire rideg és hirtelen volt a csontfehér furulya apám homlokán, a vére a csontfehér furulyán, alattam a padlón a sárga lé, a húgy, az enyém,

a szégyenem. Hogy magam alá vizeltem már nagyfiúként, tizenegy évesen. De jó, hogy ezt nem látja senki, de jó, hogy ezt rajtunk kívül nem tudja senki, gondolom akkor még

boldogan, bárgyún és tévesen. Soha többé nem állok közélük, ezt tusolás közben már biztosra veszem, míg ernyedt arcomról tenyeremmel a lefolyóba terelgetem apám

vérvörös vérét. Ezen a nyáron, ha strandra mentünk, a húgommal, akár a kis halak, folyton azon versenyeztünk, hogy ki bírja tovább a víz alatt. Most megosztom veled a tervemet, mert

eszembe jut, hogyan nyerünk: ha kezdődik a rettenet, mi csak vegyünk egy nagy levegőt, zárjuk be jól a gyerekszobát, dugjuk be a fülünket, és játszunk azt, hogy ott vagyunk a víz alatt,

és játszunk azt, hogy ki bírja tovább. Így teszünk. Bent ülünk a kis szobában, ölelem őt, a húgomat, dúdolok neki, míg azt várjuk, hogy ne halljuk már a hangokat, s mikor végre megszűnnek, óvatosan

feljövünk a felszínre. Anyánk a sötét ebédlőben vár felpuffedt, piros és könnyes arccal, kezében zsebkendő, benne a fájdalom, s ajkain a kérdés, mi végleg érthetetlen: miért nem védtetek meg?

Közben apám megbetegszik, orvosi parancsra sétálunk naponta, ilyenkor veti néha a szememre, hogy nem veszek részt már az erőszakban: ha nem csinállok valamit, mondja, ő börtönbe fog kerülni,

édesanyánk a temetőbe, mi pedig az árvaházba.
Ezek után nem tudok rá nézni, úgy meredek előre,
hogyminden szavam ott marad a számba zárva.
S akkor ő végül szolidan felnevet, és megkérdi,

mint egy óvodástól: na, mi van, fiam, elvitte
a cica a nyelvedet? Kamaszkoromban folyton
gúnyol, így tudom meg magamról, hogy egyebek
mellett girhes vagyok és lópofájú, s hogy mennyit

lehet röhögni rajtam. Ha öt centinél hosszabb
a hajam, női neveket aggat rám, s ha levágatom,
hetekig még női nevekhez hasonlító férfineveket.
Ez már más szerint is vicces, hát én is nevetek.

És csúfol minden alkalommal, ha anyám átölel,
olykor el is von tőle, mert ehhez már nagy vagyok.
De mikor az ő borától tizennégy évesen szerelmi
bánatból berúgok, egy hétig nem szól hozzám.

Első szándékból meg akar verni, de az anyám
nem engedi, hát nem látod, hogy beteg a gyerek,
kérdézi tőle, mert magától annyira féktelen lenne,
hogy a vécén ütlegelne, miközben épp öklendezek.

Egy éve van barátnőm, tizenhét évesen, időnként
nálunk alszik. Egyszer apám gondol egyet, leküld
az üzletbe cigarettáért, majd bemegy a lányhoz
a szobámba, és megpróbálja szájon csókolni.

Gyáva vagyok én még mindig, nagyon gyáva,
mert miután megtudom, kérdőre nem vonom,
csupán egy ideig nem szólok hozzá. Itt maradt
a hallgatás szégyene azóta is a számba zárva.

Hamarosan elköltözöm, hogy két év múlva
gyűlöljem már a telefont is, mert telefonon hív
az anyám, és telefonon hív a húgom, ha baj van.
Közöttünk százötven kilométer, s én nem tudok

segíteni a bajban. Telefonon értesülök továbbra is elcsattanó pofonokról, elpattanó vérerekről, konyhakésről, rendőrségről, saját széthulló családomról, költözésről és válásról.

Apám az új címét hónapokig nem közli velem, de utána évekig kéthetente öt órát vonatozok, hogy kitakarítsam a lakást, hogy fertőtlenítsék, rovarirtsak, hogy megfőzzek és lefagyasszak

kétheti ebédet, hogy irodalomból korrepetáljam a szomszéd nő fiát, apámnak bútorért cserébe. A legjobban az összefosott vécét utálom pucolni, attól félek, hogy odahányok, és kezdek elölről.

Mindeközben állandóan az öngyilkossággal fenyeget: megöli magát, ha nem segítek, megöli magát, ha nem lesz pénze, megöli magát, ha nem mondok le a gyerektartásról. Lemondok róla.

És fogalmam sincsen, hogy mi hajt még hozzá, szeretet vagy szánalom: az én szívem egy ideje már ekcémás. Egyik versemben meggyászolom, hogy még mindig él, mire ő beperel, és öt éven át,

a haláláig nem beszél velem. Szabad lettem. Most harmincéves vagyok, ő hetven. Nélkülem jött el érte a gégerák, s a szövődmény, a nemlét. Ott fekszik a boncasztalon. Kivágták a nyelvét.

